

Franciscus Pipinus

*Chronicon, Liber II*

Basilicata University Press

—

*Digital Humanities*

Edizioni e data-bases digitali  
sotto la direzione di Fulvio Delle Donne

Franciscus Pipinus

*Chronicon, Liber II*

1322

Chronicon Incipit Liber Secundus. CAPUT PRIMUM.  
*De initiis Imperii Henrici VI. et ejus conjugis.*

Henricus hujus nominis Sextus defuncto patre Friderico hujus nominis Primo, successit. Sumsit autem Imperium Anno ab Incarnatione Domini MCXCI ab initio Mundi MMMMMCLIV. secundum Hebraicam veritatem, secundum vero Ecclesiam.... Iste Henricus a patre suo Friderico Imperatore Italiae praeficitur, et uxorem duxit Constantiam filiam Rogerii Siciliae Regis, Anno Domini MCLXXXVI. qui fuit Annus Imperii dicti Friderici XXXIII. Pro cujus dote somarios ferme centum quinquaginta auro, argento, et aliis pretiosis onustos accepit. Ipsum autem Henricum et Constantiam ejus conjugem idem Fridericus coronis regalibus insignivit. Post haec idem Henricus cum magno exercitu Romam tendens, in Campaniam appulit ob discordiam, quae inter patrem ejus et Urbanum Papam hujus nominis Tertium vertebatur; multisque irruptionibus ac direptionibus loca earum partium invasit, et cepit. Deinde in Lombardiam reversus, supra Comitem Savogensem duxit exercitum, et dum primo expugnasset Castrum, quod Vellejanum dicitur, solo illud evertit.

CAP. II *Qualiter idem Imperator Apuliam, Calabriam, et Siciliam acquisivit.*

Hunc Henricum Imperatorem Coelestinus Papa hujus nominis III. Anno sexto Regni sui in Imperatorem consecravit. Qui quum esset vir strenuus in agendis, acer in hostibus, et cum omnibus accedentibus ad eum largus et munificus (esset), totam Apuliam, Calabriam et Siciliam hoc modo suo Imperio subjugavit.

Guilliello namque Rege Siciliae absque haerede Anno Domini MCXC defuncto, Siculi Tancredum Regem eorum instituerunt; quamquam ad Constantiam sororem quondam ipsius Regis Guillielmi, et uxorem praefati Henrici, Regnum ipsum esset jure haereditario et foedere etiam inito devolutum. Sed ad haec Regni jura nanciscenda obfuit Henrico patris ejus Friderici absentia, qui fere cum militibus universis Imperii Crucesignatis transfretationis arripuerat iter. In quo tamen itinere defuncto, et ipso Henrico, ut dictum est, coronato receptoque a fidelibus homagio, statuque Imperii in Alamanniae partibus in melius reformato, habita quoque grandi pecunia ex redemptione, quam Angliae Rex Ricardus persolverat, ab Austria Duce, cum reverteretur a partibus ultramarinis in dolo detentus, copias universas eduxit in Apuliam profecturus. Qui Januam veniens, requisiti ab eo Januenses, in ejus auxilium magnum Galearum stolium paraverunt, in cujus servitii recompensam idem Imperator Henricus Communi Januae confirmavit Civitatem Syracusanam cum omnibus suis pertinentiis per Privilegium aurea bulla munitum. Castrum quoque Gavii eis confirmavit, et Podium Monachi eis dedit. Ante vero quam idem Imperator Henricus Alemannia esset egressus, contigit, Tancredum ipsius Siciliae Regem filium sibi aequivocum Regni instituisse successorem. Qui audito Henrici Imperatoris adventu, cum omnibus ejus copiis obviam ei progressus est. Quumque ambo exercitus apud Neapolim convenissent, inter se congressi sunt. Tandem Imperator cum suis victus succubuit: qui dum non multo post majori exercitu suas auxisset copias, interim tamen Siciliae Rex Tancredus universae carnis viam ingressus est. Apuli vero Domino privati,

Terram Apuliae et Calabriae eidem Imperatori Henrico tradiderunt, reluctantem tamen viro quodam Insulae praepotenti, qui nitebatur nepotem suum ad Regni solium promovere; quem postmodum Imperator, Regno Siculorum obtento, tamquam sibi rebellem occidi et nepotem exoculari mandavit. *Haec habentur ex Histor. acquisit. Terrae-Sanctae, quam scripsit Bernardus Thesaurarius.* Sed *Martinus Polonus in Chronica sua scribit*, quod idem Henricus Anno I suae coronationis, qui fuit Annus sextus assumpti Regni Regnum Siciliae intrans, cepit totam Terram usque Neapolim, et ipsam urbem per quatuor menses obsedit, ibique ejus exercitum tanta lues invasit, quod omnes fere mortui sunt, sicque Imperator cum paucis languens ab obsidione discessit. Anno vero post haec IV. sui Imperii iterum ibi rediens magnas eduxit copias, Regnumque totum Apuliae manu potenti subjugens, plurimos ibi rebelles diversis poenis affecit. Tancredum Regis Tancredi filium cum matre sua Margarita et Rege Epirotarum secum in Germania captivos deduxit.

*CAP. III. De morte hujus Henrici Imperatoris, et ejus Imperii dispositione.*

Subjugato igitur hoc modo Siciliae Regno, idem Imperator Henricus classem magnam parari mandavit, eam in ultramarinis partibus ad Terrae-Sanctae subsidium transmissurus. Misit quoque in Germaniam Nuntios, ut quicumque pio voto transfretare vellent, ad ipsius Terrae subsidium, sublimes videlicet et infimi, divites et pauperes, properarent ad ipsum, percepturi ab eo nauli et victualium impensas. Multi itaque Crucis assumpto caractere ex Germania prodeuntes ad Henricum Imperatorem transfretandi

causa venerunt, equitum ferme quatuor millia, peditum vero numeru innumerus erat. His autem Imperator in necessariis providens, Cancellarium Alemanniae exercitus eorum Capitaneum fecit, promisitque de Siciliae Regno non discessurum, quamdiu in partibus Terrae-Sanctae consisterent, et quod eis non deesset auxilio. Ille autem, in cujus manu consistunt Regum consilia, Imperatoris Augusti propositum angustiauit; nam Imperator Ipse apud Panormum paulo post lecto decumbens, dum sibi mortem cerneret imminere, vocatis ad se Germaniae Primatibus, Theobaldo Apuliam et Calabriam gubernandam reliquit, donec filius ejus Fridericus ad aetatem pervenisset adultam. Hunc enim genuerat ex Constantia Rogerii Siculorum quondam Regis filia Romanorum Imperatrice. Cuidam alii Insulam Siciliae commendavit cum filio pariter et conjuge. Philippo vero fratri suo Sueviae Duci curam commisit Imperii, quousque filius ejus Fridericus ad legitimam pervenisset aetatem. Quod eo fideliter gubernante, a quodam Milite in thalamo suo occisus est; quem postmodum Otto Imperator hujus nominis IV. trahi et suspendi mandavit. His ita dispisitis Henricus Imperator in fata concessit, qui et Panormi in Majori Ecclesia Imperialibus exsequiis est sepultus. Quumque post ejus mortem anno revoluto Imperatrix Constantia aegritudinem validam incurrisset, accitis Praelatis et Proceribus Imperii apud Messanam Civitatem illis innotuit, se velle infantem Fridericum Imperiali diademate coronari, et ei a subditis homagium exhiberi, antequam ipsa a rebus eximeretur humanis, ut per hoc imminetia evitarentur discrimina. Praelati autem et Proceres, communicato inter eos consilio, responderunt, eos non irrationabiliter haesitare, an puer filius ejus

esset, quum tempore ortus ipsius ipsa concipiendi transcendisset aetatem. Quum autem Imperatrix post multa super fide hujus rei praestanda se in omnem eventum stare eorum iudicio obtulisset, decretum est, ut Imperatrix jurejurando assereret, puerum ipsum alvo gestasse ex Imperatoris Henrici semine conceptum. Quo juramento ab Imperatrice praestito, receptus est puer in Imperatorem, et diademate insignitus. Paulo post Imperatrix e vita excessit. Post Innocentius Papa hujus nominis III. tres Cardinales in Siciliam misit, cum quibus etiam tres Regni Episcopos ad pueri custodiam deputavit, qui eum Panormi ducentes diu in tutelam habuerunt, qui in multis partibus postea dictus est Apuliae puer.

#### *CAP. IV De seditione orta in Regno Siciliae.*

Mortua igitur Imperatrice Constantia Primores Siciliae Regni Germanos, in quorum custodiam Regni curam Imperator contulerat, moleste ferentes, tandem multis seditionibus et insultibus hinc inde habitis, Germani secesserunt a Regno. Post haec inter regnicolas subortae sunt simultates et odia, ita ut implacabiliter se invicem persequentes, multis gravibusque direptionibus, ac frequentibus incursionibus Regnum dilacerant, ex quo variae calamitates regnicolis sunt inflictae. Duae namque solum Civitates, Messana scilicet, et Panormum, et Oppidum Barletum in jus Regni manserunt. Civitatem Saragocensem acquisiverunt Pisani, quam postmodum Genuenses obsederunt, eamque ceperunt. Saraceni vero, qui in Regno Siciliae erant, sumtis animis ex hac discordi seditione Christianorum, simul conglobati se in quodam monte munitissimo communientes, multis incursionibus

impetunt Christinos. Inter haec Tancredi quondam Regis Siciliae filia, consilio Romani Pontificis Coelestini hujus nominis III. et quorundam Primatum, in Campaniam pergens, Galtero Comiti de Brienne nupsit. Quo facto ipsa cum eodem Comite viro suo Urbem adiit; quos Papa benigne suscipiens, dona illis multa contulit, suasitque ut Apuliae terram intrantes, eam sibi procurarent acquirere, suum eis spondens auxilium, et Ecclesiae Romanae favorem. Galterus igitur cum conjugē suā Tancredi filia Apuliam profectus, receptus est gratanter ab Apulis, et magnam illi portionem terrarum Apuliae tradiderunt. Theobaldus tamen, cui Fridericus Imperator Apuliam et Calabriam gubernandam reliquerat, magnarum copiarum potentia fretus, Comitem ipsum Galterum persecutus est; et tandem dum Comes ipse Galterus in obsidione cujusdam Civitatis consisteret, Theobaldus ipse cum aliquibus ex suis militibus nocte ad exercitum ipsius clam adveniens, latronis more tentorium ejus intravit, et ipsum Galterum Comitem interemit. Quod quum sui agnovissent, statim viribus et animis consternati ab obsidione discedunt; sicque Theobaldus terram recuperavit amissam. Haec quae dicta sunt de morte Henrici Imperatoris, et Imperii ac Regni dispositione, necnon et promotione Friderici pueri filii ejus ad Imperium, et seditione orta in Regno Siciliae, *scribit Bernardus Thesaurarius in Libro acquisitionis et perditionis Terrae-Sanctae*. Sequitur de Romanis Pontificibus, et aliis eventibus tempore hujus Henrici.

CAP. V. *De Papa Coelestino Tertio.*

Coelestinus hujus nominis III. imperante Henrico VI. Romanam tenuit Cathedram. Sedit autem annis VI.

mensibus VIII. diebus XI. Coepit quoque Anno sexto Regni hujus Henrici, qui fuit Annus Domini MCXCI. Qui die Paschae consecratus in Papam, secundo die coronavit in Imperatorem praefatum Henricum. Hic fuit natione Romanus, ex patre Petro Hugonis. Palatium apud Sanctum Petrum aedificavit.

CAP. VI. *De papa Innocentio Tertio ex Chronicis.*

Innocentius hujus nominis III. defuncto Coelestino in Papatu successit. Sedit Annis XVIII. mensibus VI. diebus XXII. Imperante Henrico hujus nominis VI. Coepit autem Anno ejusdem Henrici VIII. qui fuit Annus Domini MCXCVIII. Hic fuit natione Campanus, Castro Gaviniano, ex patre Transmundo. Consecratus in Festo Cathedrae Sancti Petri. Hospitale Sancti (\*) Spiritus construxit in Roma, et renovavit Ecclesiam Sancti Sixti. Librum Decretalium ordinavit. Librum *de miseria humanae conditionis*, et Sermones nonnullos composuit, et multa alia gloriosa. Universis Ecclesiis Romae libram unam argenti pro singulis calicibus dedit, illis videlicet, quae calices argenteos non habebant, tali pacto, quod eos vendere non possent. Ottonem IV, in Imperatorem coronavit, et postmodum deposuit. Hujus etiam Anno primo Pontificatus, XVII. Novembris, in Basilica Lateranensi, quae Constantiniana dicitur, celebratum est Concilium Generale pro subsidio Terrae-Sanctae, et pro statu universalis Ecclesiae, et multa alia statuta sunt ibi promulgata; in quo fuerun Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, aliique Praelati numero mille trecenti quindecim. Abbatis Joachimi Libellum, quem contra Magistrum Petrum Lombardum composuit, de Unitate seu essentia Trinitatis, sicut habetur in Decreto *Damnamus* etc. damnavit, et etiam Amalricum

quemdam Carnotensem cum sua doctrina, sicut habetur in Decreto *Damnamus*. Hic Amalricus asseruit ideas, quae sunt in mente Divina, et creare et creari; quum secundum Augustinum, nihil nisi aeternum atque incommutabile sit in mente Divina. Dixit etiam, quod ideo finis omnium rerum dicitur Deus, quia omnia reversura sunt in eum, ut in Deo immutabiliter quiescant, et unum individuum atque incommutabile in eo manebunt, et sicut alterius naturae non est Abraam, alterius Isaac, sed unius ac ejusdem, sic dixit omnia esse unum Deum. Dixit enim, Deum esse essentiam omnium creaturarum, et esse omnium. Item dixit, quod sicut lux non videtur in se, sed in aëre, sic Deus nec ab Angelo, nec ab Homine videtur in se, sed in creaturis. Dixit etiam, quod in Caritate constitutis nullum peccatum imputabatur, unde sub corporali specie pietatis sequaces ejus omnem turpitudinem libere committebant. Asseruit praeterea, quod si homo non peccasset, in duplicem sexum perditus non fuisset, nec generasset; sed eo modo, quo Sancti Angeli multiplicati sunt, multiplicati fuissent et homines, et quod post resurrectionem uterque sexus adunabitur, sicut, ut asserit, fuit prius in Creatione: talem dixit Christum fuisse post resurrectionem. Qui omnes errores inveniuntur in Libro, qui intitulatur *Periphyseon*, qui ponitur inter alios Libros Parisius condemnatos, et dicitur *Liber Amalrici*. Qui Amalricus fuit Parisius flammis incensus. Hic etiam Innocentius Papa Regulam dedit Fratribus Terti Ordinis Humiliatorum. Ante tamen, quam data esset eis Regula, Fratres ipsi longo tempore per se habitum assumserant, nondum scilicet apparentibus Praedicatoribus et Minoribus. Qui quidem Fratres Ordinis Terti Fundatores fuerunt primi, et secundi Ordinis Humiliatorum. Dedit autem

Innocentius iste eisdem Fratribus Regulam secundo Anno sui Pontificatus, qui fuit Annus Domini MCXCIX. Imperatoris vero Henrici VI. ultimus. Ecclesiam Sanctae Mariae trans Tiberim tempore praefati Concilii consecravit. Demum, quum propter subventionem Terrae-Sanctae inter Pisanos, Januenses, et Lombardos pacem facere intenderet, in itinere ad hoc constitutus, apud Perisium est defunctus, et in Ecclesia Sancti Laurentii tumulatus. Perusinis autem electionis causa Cardinales strictissime arctantibus, cessavit Papatus solum per unum diem, electusque est Honorius hujus nominis III. Hujus temporibus duo inclyti Ordines scilicet Praedicatorum et Minorum initium habuerunt. Innocentius quoque iste, *ut scribit Vincentius*, misit in Franciam Legatum Petrum Capuensem Diaconum Cardinalem ad reformandam pacem inter Francorum et Anglorum Reges, quam tamen non potuit reformare: accepit tamen ab eis, interposita eorum fide, treugas quinquennales Anno Domini MCXCVIII. Huic quoque Innocentio Papae, ut scribit idem, Petrus Aragonum Rex, Comes Barcinoniae, et Dominus Montis-Pesulani Regnum suum obtulit Anno Domini MCCIII. imperante Ottone IV. illudque sibi ac successoribus suis in perpetuum pro redemptione animae suae, ac progenitorum suorum, constituit censualem, et annuatim de Camera ipsius Regis CCL. Marabutinae Apostolicae Sedi reddanur, et ipse ac successores ejus eidem specialiter fideles et obnoxii teneantur. Hic etiam Papa Innocentius Anno Pontificatus suis XVII. qui fuit Annus Domini MCCVIII. Legatum in Franciam Gualonem Sanctae Mariae in Porticu Diaconum Cardinalem Jurisperitum misit Philippo Regi III. et omnibus Regni sui Principibus, mandans

et praecipiens, ut cum magno exercitu terram Tholosanam, et Albigenium, ac Narbonensem, aliasque adjacentes invaderent, atque omnes haereticos, qui eas occupaverant, delerent. Et si forte in via vel in bello morerentur, ab ipso Papa de omnibus peccatis a die nativitatis suae contractis, de quibus confessi essent, absolvebantur. Multi itaque Cruce-signati Anno sequenti iter arripiunt contra Albigenes, eisque Comes adjungitur Tholosanus, quem absolverat idem Papa per Legatum. Biterris itaque capitur, omnesque pariter trucidantur, ita quod decem et septem millia hominum ferro et incendio pereunt. Idem quoque Innocentius Anno MCCIX. contra voluntatem Philippi Regis Francorum, et contradicentibus pro maxima parte Romanis, multis etiam ex Magnatibus Imperii dissentientibus, Ottonem hujus nominis IV. Imperatorem coronavit.

CAP. VII *De Uberto Archiepiscopo Mediolanensi.*

Ubertus Mediolanensis Archiepiscopus hoc etiam tempore Mediolanensem regebat Ecclesiam. Hic fuit nativitate Mediolanensis ex prosapia de Tertiago, et erat Archipresbyter Modoëtiæ, quando ad Archiepiscopatum fuit assumptus. Coepit praesidere Anno Domini MCXCVI, qui fuit Annus VI, ejusdem Henrici VI, seditque mensibus IX et diebus V, sepultus in Ecclesia hyemali.

CAP. VIII *De Philippo ejus successore.*

Philippus eidem Uberto in Archiepiscopatu successit, qui sedit Annis X. mensibus IV. diebus VII. Hic fuit natione Mediolanensis ex agnatione de Prendebonis.

Coepit Anno Domini MCXCVII. Sepultus est in Tyvulna Claraevallis.

CAP. IX. *De Bonifacio Archiepiscopo Januensi.*

Bonifacius his temporibus Archiepiscopus Januensis elevari jussit Corpus Sancti Syri de subtus Altare Sancti Laurentii, et in arca marmorea super Altare venerabiliter collocavit, ubi etiam ossa Sancti Felicis, et Sancti Romuli in alia arca fuerunt inventa. Hic Archiepiscopus primo fuit Archidiaconus Januensis, vixitque in Archiepiscopatu annis XV. Coepit Anno Domini MCLXXXVIII. Hujus tempore, scilicet Anno Domini MCXC desierunt esse Consules in Civitate Januae, pro eo quod omnes ad Consularum aspirabant: unde multa odia in Civitate ipsa inter cives succrescebant. Unde tunc primo coeperunt Potestates eligere. Fuit autem primus quidam Brixiensis nomine Manegoldus. Istius etiam Archiepiscopi tempore, scilicet Anno ultimo, Commune Januae emit Castrum de Gavio a Marchionibus, datis sibi tribus millibus et ducentis Libris, et ipsos Marchiones in concives receperunt.

CAP. X. *De Hugucione Pisano.*

Hugucio Pisanus Episcopus Ferrariensis per haec tempore illustris habetur, qui *Librum Derivationum* utiliter digessit, non tamen ubique veracem, seu omnino perfectum.

CAP. XI. *De ceteris eventibus hujus temporis Henrici VI.*

Anno primo Imperii Henrici hujus, qui fuit Annus Domini MCXC. vigesimatertia Junii fuit eclipsis Solis

in septimo gradu Cancri, et duravit per quatuor horas. Eodem anno, III Idus Julii Acon recepta est a Christianis post decursum fere biennium ex quo coepit obsideri. Civitas Ascalon multo auri pretio, Paganis petentibus, a Ricardo Angliae Rege funditus evertitur. Philippus hujus nominis III. Francorum, qui Crucesignatus transfretaverat, hoc anno reversus est in Franciam. Eodem anno Pridie Idus Martii apud Nongentum in Pertico militum acies ex aëre descendentes in terra visae sunt, ibique facta inter se mirabili pugna subito evanuerunt. Porro XX. die Novembris fuit eclipsis Lunae duabus horis. Eodem anno Ricardus Anglorum Rex rediens de ultramarinis partibus, Lopoldus Austriae Dux observata strata et positis ubique custodibus inventum in domo despecta captivavit. Tandem ducentis millibus Marchis argenti pro redemptione liberatus, in Angliam per mare transvectus est. De his quae supra sub temporibus Friderici I. ubi scripta sunt ejusdem Ricardi gesta. Anno Domini MCXCIV. Carnotum populosa Civitas exustione subita exarsit, illoque incendio insignis Ecclesia Beatae Mariae cum toto Claustro conflagravit et corruit, ubi Reliquiarum et hominum multitudo, et ornamentorum congeries immensa deperiit. Eodem anno in pago Belluacensi inter Clarum-Montem, et Compenium, tantae pluviae cum tonitruis fulminibus, et tempestatibus factae sunt, quantas nulla memorat hominum antiquitas. Lapides enim ad quantitatem ovorum quadranguli mixti cum pluvia de Coelo cadentes, arbores et fructiferas vineas et segetes penitus destruxerunt. Villae quoque in pluribus locis a fulminibus destructae sunt et combustae. Corvi etiam quamplures cum hujusmodi tempestate visi sunt in aere de loco ad locum volantes, et cum rostris

vivos carbones portantes et domos incendentes. Sed et utriusque sexus homines ictu fulminum interierunt, et alia multa horrenda eadem die monstra sunt.

CAP. XII. *De Cruce Dominica.*

Anno Domini MCXCV. Vera Crux Christi, quae antonomastice dicitur, Januam est delata. Ipsam quidem Crucem Sanctam Patriarcha Hierosolymitanus semper in proeliis deferebat, et obtinebat victoriam. Accidit etiam, peccatis exigentibus, quod Saladinus Hierusalem cum Patriarcha et Sanctam Crucem accepit. Tempore autem procedente quum Imperator Graecorum cum Saladino composuisset, remittebat dictus Saladinus ipsi Imperatori Graecorum in quadam navi Crucem praedictam. Pisani navem manu armata ceperunt. Dum vero spolia dividerent, quidam Pisanus, nomine Fortis, Crucem illam latenter surripuit, et in Castro Bonifacii, quod olim Januenses destruxerant, sed Pisani raedificaverant, servandam reposuit. Postmodum autem Januenses navibus et Galeis armatis dictum Castrum ceperunt. Quod cernens dictus Fortis, de virtute Sanctae Crucis confidens, ipsam pectori suo apposuit, et per medios hostes securus transiens, de Castro exivit, et in quadam Insula se abscondit. Sed tandem ad Castrum rediens, ipsam Crucem Communi Januae dedit, et Civis Januae effectus est. Dicitur etiam, quod dictus Fortis sibi Crucem accipiens, et de ejus virtute confidens, supra mare tamquam supra terram solidam ire coepit, et dum putaret se fugere, et se a Castro elongare, nutu Dei in Castro subito se invenit, et sic Januenses Crucem accipientes, Januam illam miserunt. *Haec scribit de Cruce Dominica Jacobus de Varagine Archiepiscopus Januensis in Chronica sua.*

CAP. XIII *De initio Imperii Ottonis IV et gestis ipsius.*

Otto hujus nominis IV. defuncto Henrico VI. accepit Imperium Anno Domini MCXCVIII ab initio Mundi MMMMMCLX. secundum Hebraicam veritatem, secundum vero Ecclesiam MMMMMM.....et imperavit Annis..... Hic Otto Dux Saxonum, mortuo Panormi Henrico Imperatore, ad Imperium promotus est in hunc modum. Orta quidem dissensione inter Alemanniae Principes, una pars hunc elegit Ottonem, alia Philippum fratrem ejusdem Henrici Imperatoris, Sveviae Ducem. Innocentius vero III. Papa huic Philippo adversatus est propter eundem Henricum imperatorem fratrem ejus, quem dicebat in Regno Siciliae contra Romanam Ecclesiam tyrannidem exercuisse, propter quod ipsum et omnes ejus fautores excommunicavit. Ottoni vero Duci Saxoniae viriliter adhaesit, et eum Aquisgrani procuravit in Regem Alemanniae coronari. Postmodum coronavit eum Romae in Basilica Beati Petri, ut jura Ecclesiae tueretur. *Haec Martinus Polonus.* Scribit autem *Vincentius* in hunc modum: Philippus Dux Sveviae frater Henrici quondam Imperatoris Anno Domini MCXCVIII. maximam partem Imperii obtinuit, contra quem Otto Dux Saxoniae stetit, habens coadjutorem Regem Angliae Ricardum avunculum suum, Comitemque Balduinum Flandrensem, et Archiepiscopum Coloniensem. Rex autem Francorum Philippus hujus nominis III. dicto Philippo Regi Alamanniae Ducique Sveviae confoederatus est, sperans per eum Comitem Flandriae sibi subjicere, ac Regi Angliae facilius posse resistere. Otto postmodum, Anno scilicet Domini MCCVI. cum eodem Philippo Duce Sveviae de Imperio contendit, et deficientibus

a se partibus, intra Coloniam constitit, nam ei sola tunc Colonia favebat; eamque Philippus Dux obsedit. Cives egrediuntur sed repelluntur, et Ottone fugato Colonia capitur. Anno post haec secundo Comes quidam Palatinus, qui lingua eorum dicitur Landgravius, idest Comes Palatii, Philippum Imperatorem interfecit: cujus uxor filia Chursac Imperatoris Graecorum prae dolore moritur. Huic enim Philippo, *ut scribit Bernardus Thesaurarius*, dum Henricus, frater ejus apud Panormum moreretur, curam commiserat Imperii. Et dum Otto contra eum de Imperio contenderet, dicebat, se ideo Imperium gubernare, ut nepos ejus puer Fridericus Henrici Imperatoris filius illud possideret, quum ad aetatem legitimam pervenisset, sicut disposuerat pater ejus. Hujus quoque Philippi necem Otto ipse, ut se ab homicidii purgaret infamia, ultus est. Nam homicidam comprehendi jussit, et diu jumento tractum laqueo suspendi. Mortuo igitur Philippo, idem Otto, *ut refert Vincentius*, per industriam et auctoritatem Innocentii Papae Imperium nititur obtinere. Ipse autem Innocentius Anno Domini MCCIX. contra voluntatem Philippi III. Francorum Regis, et contradicentibus pro maxima parte Romanis, multis etiam Magnatibus Imperii dissentientibus Ottonem Imperatorem coronavit. Cujus pater Dux scilicet Saxoniae de crimine laesae majestatis ad Imperatorem Friderico primo convictus, et universo Baronum Imperii judicio condemnatur atque a Ducatu fuerat in perpetuum dejectus. In ipsa vero coronatione Papa jusjurandum exegit ab eo de Patrimonio et jure Beati Petri indemniter ipsi et Ecclesiae Romanae in patre dimittendo et contra quoscumque defendendo. Quo facto contra juramentum venit ipso die. Propter hoc igiur, et propter quasdam expensas, quas ab Imperatore

Romani ex debito petebant, et propter quasdam injurias, quas eis Theutonici irrogabant, orta discordia, Romani cum eis conflixerun, multique de Theutonicis occisi sunt; plurimum etiam eos damnificaverunt, ita ut quum de damnis sibi resarciendis Imperator cum Romanis postmodum ageret, in illo bello se et mille et centum equos amisisse praeter homines et alia diceret. Rediens autem inde, sicut dudum animo conceperat, Castra et munitiones occupavit, quae scilicet juris Beati Petri erant, Radicosanum, Montem-Flasconis, ac paene totam Romaniam. Inde transiens in Apuliam, oppugnavit Terram Friderici filii Imperatoris Henrici, cepitque multas urbes atque Castella in Regno Apuliae. Missis igitur hinc inde Nuntiis, quum Imperator ea, quae occupaverat, resignare nullatenus vellet; quin etiam a suis, quos in Castris posuerat, spoliari Romipetas faceret: Papa communicato Fratrum consilio excommunicationis sententiam promulgavit in eum. Deinde quum nec sic resipiscere vellet, sed magis Ecclesiae res occuparet, ac Romipetarum iter impediret, omnes subditors ejus Papa a fidelitate ipsius absolvit, sub anathematis interminatione prohibens, ne quis eum in Imperatorem haberet aut nominaret. Sicque recesserunt ab eo Landgravius Thuringiae, et Archiepiscopus Maguntinus, ac Treverensis, Duxque Austriae, et Rex Bohemiae, multique alii tam Seculares, quam Ecclesiasticae personae. Ottone igitur auctoritate ejusdem Papae Innocentii reprobato, et Imperii potestate privato, a Baronibus Alemanniae, Philippi III. Francorum Regis consilio mediante, Fridericus Henrici quondam Imperatoris hujus nominis VI filius, Anno Domini MCCXI. unanimiter in Imperatorem eligitur, rogantes ipsum Innocentium Papam, ut

eius confirmaret electionem. Qui licet satis vellet, quia tamen Ecclesiam Romanam semper gravitatem et maturitatem in novis rebus observare consuevit, dissimulabat, et quia etiam illam progeniem non amabat. Tandem de consilio, ut dictum est, Regis Philippi, a Baronibus vocatus Fridericus Romam venit, fuitque susceptus honorifice a Romanis, adjuvantibus Bonifacio Marchione Montisferrati, Civibusque Papiensibus, et Cremonensibus, et omnibus fere Lombardiae Civitatibus. Transiens quoque etiam Alpes intravit Alemanniam, et venit Constantiam. Cujus adventum sciens Otto, sequutus est eum cum CC. Militibus; jamque praemiserat famulos et equos suos, in eandem urbem ipsa die venturus. Itaque quum jam ab urbe per tres leucas distaret, Otto viriliter cum suis repulsus est. Dicunt tamen, quod si tunc Fridericus per tres horas moram fecisset, Alemanniam numquam intrasset. Otto igitur a Constantiensibus sic repulsus, accessit Brisach, a quo etiam, quia Theutonici cives illius oppidi contumeliis et injuriis afficiebant, eorumque filias et uxores violabant, non minore dedecore, quam a Constantiis, est propulsus. Fridericus autem tam ab his, quam ab aliis Imperii Baronibus est receptus.

CAP. XIV. *De pugna inter Ottonem, et Francos, et morte Ottonis.*

Post haec idem Otto Anno Domini MCCXIV. allectus a Johanne Angliae Rege pecunia mediante, congregavit exercitum in Comitatu Hannoniae, oppido Valentianae in terra Ferrandi Balduini Flandriae Comitis. Fueruntque cum eo missi ab eodem Rege Johanne ad ejus stipendia Comites Boloniae, Salesberiae, et

Flandriae: Dux quoque Brabantiae, cujus filiam idem Otto duxerat in uxorem; et multi alii Proceres et Comites de Alamannia, Hannonia, Brabantia, et Flandria. Rex autem Philippus Francorum hujus nominis III. congregatum movit exercitum, et ad urbem Tornacum pervenit. Otto vero cum suo exercitu venit ad Castrum, quod dicitur Morecharia, distans a Tornaco per sex milliaria. Recessit autem Rex de Tornaco, ut iret ad Insulam Castrum, et Otto cum exercitu suo sequutus est eum. Quum autem nuntiatum esset Philippo quod Otto sequebatur eum, paratus ad pugnam Rex in prima belli fronte se posuit, cui lateratim multi strenui Proceres adhaerebant, virtute spectabiles, et in armis exercitati. Ab opposita parte stabat Imperator Otto agmine confertissimo, qui sibi pro Vexillo erexerat Aquilam deauratam super Draconem pendentem in pertica erecta in quadriga. Facto itaque pugnae congressu, proelium ingens ex utraque parte committitur; quod cum ferventissime trium horarum spatio jam durasset, tandem totum belli pondus in Ferrandum cum suis versum est. Qui multis confossus vulneribus, et in terram prostratus, cum pluribus ejus militibus captivatus est. Otto cum acie sua nonnisi contra Philippum et ejus aciem pugnavit. Ab utraque parte proeliatur virtute mirabili, et cadunt multi; Francorum tamen virtus praevaluit, repulsaque tota Ottonis acie, pervenerunt ad eum; et quum unus Militum Regis Ottonem ipsum per frenum apprehendisset, et eum a turba, qua consertus erat, extra habere non posset, alius Miles Girardus Strophæ cultellum in ejus pectus impegit, et propter armorum ejus densitatem ipsum laedere non valens, ictum reiteravit, et huic secundo ictui, caput equi, quod erat erectum et arduum,

obviavit; et idem cultellus mira fortitudine impulsus descendit in cerebrum per oculum equi receptus. Equus itaque lethaliter vulneratus se giravit, et versus illam partem Aquila cum Carro dimissa, ac praedae disposita, tergum vertens a tergo recessit. Quo Rex viso ait suis: *hodie faciem ejus amplius non videbitis*. Quum igitur paululum processisset equus, labitur; et statim alius recens adducitur, in quem quum ascendisset, fugae velociter se commisit. Carrus decerpitur, Draco frangitur, Aquila alis evulsis et confractis ad Philippum defertur. Otto (\*) itaque a proelio fugiens una cum Duce Brabantiae perrexit in Alamanniam. Fridericus vero his cognitis contra eum copias suas eduxit. Quod Otto audiens, in Saxoniam apud fratrem confugit, quem Fridericus insequutus, eum in quodam Oppido obsedit, in quo idem Otto morbo languescens diem clausit extremum. Ante tamen, qua moreretur, gravi arctatus obsidione, diadem cum sceptro et reliquis Imperialibus insigniis coactus est tradere Friderico.

CAP. XV. *De electione Philippi Ducis Sveviae et morte ejus.*

Defuncto Henrico VI. Imperatore filio quodam Imperatoris Friderici I. Otto Dux Saxonum ab aliquibus Principibus Theutonicis in Regem Romanorum electus est; postmodum ab iis, quibus a Summo Pontifice indultum est, solemniter de ipsius Romani Pontificis, Innocentii videlicet III., beneplacito, Aquisgrani coronatus. Philippus quoque Dux Sveviae, frater quondam ejusdem Imperatoris Henrici, a quibusdam aliis Principibus in Regem similiter est electus, et coronatus, non tamen de consensu et voluntate Romani Pontificis. Unde inter ipsos Ottonem et

Philippum inexorabilis discordia est suborta, quae perniciosa et discriminosa multis ab obitu ejusdem Henrici (quae fuit Anno Domini MCXCVIII.) usque ad Annum Domini MCCVIII. perduravit. Verum quia Philippus ipse thesaurum maximum possidebat, quem frater ejus Imperator Henricus, dum esset in Regno Siciliae, in Alamanniam miserat, fere omnes Principes tam Clericos, quam Laicos, sibi adhaerentes habebat. Unde Ottone potentior habebatur. Nec solum Philippus ipse ad se muneribus Principes traxit, verumetatim praefatus Innocentius Papa, qui dictum Philippum a principio exosum habuerat, et coronam ei dare recusaverat, audiens eum divitiis ac potentia praevalere, sive timore, sive pretio allectus, de Fratrum ipsius consilio promisit eidem conferre coronam. Anno itaque MCCVIII. mense Junii Patriarcham Aquilejensem Legatum pro coronatione ad ipsum Philippum transmisit, ut eam ad libitum susciperet. Quumque Placentiam veniens, in Theutoniam proficisci festinaret, idem Philippus a quodam Principe Altigrano nomine in thalamo proprio, in quo jacebat infirmus, interfectus est Julio mense, eodem Patriarcha adhuc Mediolani existente. Hic enim Nobilis ideo hoc fecisse fertur, motus ira pariter et dolore, ac etiam improperio confusus, quod ipse Philippus filiam, quam tradiderat filio ejusdem Nobilis in uxorem, indebite abstulerat. Defuncto itaque Philippo, idem Otto Romanorum obtinuit dominium, et totius Alemanniae potestatem accepit, cui etiam Principes, tam Clerici, quam Laici, fidelitatem solemniter juraverunt. Post haec mense Decembri Legati Civitatum Lombardiae, scilicet Mediolani, Placentiae Papiae, et Cremonae, et aliarum multarum ad ipsum Ottonem in Alamanniam

missi sunt. Qui mense Januario anni sequentis, qui fuit Annus Domini MCCIX. cum eodem Rege Ottone solemne colloquium habuerunt. Eodem quoque Anno idem Otto cum magna Theutonicorum expeditione Lombardiam primitus intravit. Castrametatus est in Pischeriae partibus, qui a Lombardorum Civitatibus milites petiit, cum eo pro sua coronatione profecturos ad Urbem Quibus habitis Romam perrexit, et ab eodem Innocentio coronam accepit, diuque in Thuscia et in Romandiola moram contraxit. Anno vero sequenti Otto ipse Imperator venit Bononiam, Mutinam, Rhegium, atque Parmam, in qua colloquium statuit. Deinde venit Placentiam. Post haec a singulis Civitatibus Lombardiae habito militum subsidio in Apuliam copias suas eduxit. Qui obsessio Monte-Flascone, multisque locis captis et destructis, Apuliam intravit, et plurimas Civitates, oppida, et loca partim armis, partim sponte cepit et habuit, et demum totam Apuliam superavit. Anno autem Domini MCCX. Aversam obsedit, et pacto eam obtinuit, similiter et Neapolim. Quumque Siciliam proficisci pararet, Legati de Alemannia, et Mediolano atque Placentia venientes ad eum, innotuerunt, Papam Innocentium, necnon quosdam Alemanniae Principes, ac etiam Marchionem Estensem, necnon Cremonenses cum eorum sequacibus, Roglerium Fridericum quondam Henrici VI. filium, in Imperatorem elegisse, sibique promississe dare coronam. Quo audito, Imperator precibus et admonitione eorum repatriare disposuit. Quumque in partibus Montis-Flasconis venisset, cum Nuntiis Papae colloquium habuit, sperans posse invenire concordium. Sed quum nil proficeret, per Thusciam et Marchiam veniens, Lombardiam intravit, Anno videlicet MCCXI. Et quum venisset Placentiam,

demum Laude applicuit, ibique colloquium fere omnium Rectorum Civitatum Lombardiae, Comitum, Marchionumque celebravit. Ad quod interesse contempsit Azo Estensis Marchio. Imperator vero sciens, Marchionem ipsum quaedam sibi discriminosa tractare, statuit ei comparendi terminum coram eo, quem tamen postmodum contumacem Imperiali banno submitit. Deinde semotus Imperator Mediolanum accessit, ubi mora dierum quindecim habita, demum Cumas perrexit, Alemanniam profecturus.

CAP. XVI. *De ceteris eventibus sub tempore Ottonis.*

Regina Hungariae Anno primo Ottonis, Philippi III. Regis Franciae soror, quum post mortem viri sui multo apparatu terras transmarinas peteret, jamque Ptolemaidem appulisset, paulo post defuncta est. Sed et in eadem Urbe, iisdemque diebus Comes Trecensis Henricus nepos ejus, qui Rex in Terra-Sancta fuerat constitutus, dum in superiori coenaculo palatii sui fenestrae innitendo se applicaret, miserabili praecipitio collapsus exspirat. Cujus mater, nomine Maria, soror ejusdem Philippi Regis Francorum ex parte patris, et soror Ricardi Regis Angliae ex parte matris erat, et Comitatum Campaniae satis strenue viriliterque regebat: quum de filii morte, ac sororis suae Reginae Hungariae nuntium accepisset, nimis indoluit, et non multo post obiit; ejusque filius indolis egregiae Theobaldus nomine in Comitatu succedit. Theobaldus iste aetatis annorum XXV. Anno Domini MCCI. obiit, et quia masculum heredem non habuit, Rex Philippus Francorum III. terram suam sub tutela recepit: unicam enim filiam habebat; sed postea natus est ei filius posthumus, ejus uxore tempore mortis praegnante.

CAP. XVII. *De Johanne Rege Anglorum.*

Johannes Anglorum Rex hujus Ottonis tempore, Anno scilicet Regni ejusdem secundo, qui fuit Annus Domini MCXCIX. regere coepit. Mansit in Regno annis XVII. Hic dictus est Johannes Sine-Terra, frater quondam Ricardi Angliae Regis, cui defuncto sine liberis successit in Regno. Hujus neptem, reformata pace inter ipsum et Philippum III. Franciae Regem, Ludovicus ejusdem Francorum Regis unigenitus in uxorem duxit Anno Domini MCC. Fuit autem filia Regis Castellae, pro quo matrimonio idem Rex Angliae Johannes omnes munitiones, Urbes, et Castra, totamque terram, quam Rex Francorum ceperat, praefato Ludovico et heredibus suis quitavit: totam etiam terram cismarinam post decessum suum, si ipsum sine herede mori legitime contingeret, eidem concessit. Anno sequenti idem Johannes in Franciam perrexit, quem idem Rex Philippus Parisius valde honorifice suscepit, eique munera pretiosa multa et varia dedit. Ipso etiam Anno inter Vernonem, et Insulam Andeliaci, cum Rege Angliae colloquium habuit, submovens eum tamquam hominem suum ligium, ut pro Comitatu Pictaviensi et Andegavensi, et pro Ducatu Aquitaniae post dies quindecim veniret Parisius, super his, quae adversus eum proponeret, responsurus. Et quia non venit, Arturio filio Gaufridi Comitatum Britanniae, necnon Pictaviensem et Andegavensem tradidit. Rex Johannes post haec ipsum Arturium apud Mirabellum cepit, et, ut fertur, latenter peremit. Super quo a Baronibus apud Regem Franciae accusatus, cujus Vassallus erat, quum comparere nollet, post multas citationes per judicium Parium exheredatus est. Ceterum Johannes

ipse Anno Domini MCCVI. Andegavis cepit, totamque destruxit. Porro Vicecomes Chaorcensis recedens a fidelitate Regis Francorum, confoederatus est Regi Anglorum. Quo audito Rex Philippus in Pictaviam rediit, et Rege Anglorum apud Chaorcum existente, terram Vicecomitis destruxit. Tandem datis treugis Rex Johannes, exhaustis oculis, rediit in Angliam, et Rex Philippus in Franciam. Anno post haec XIII. Regni ejusdem Johannis, qui fuit annus secundus Imperii Friderici II. et Incarnationis Domini MCCXIII. idem Johannes spontanee de communi consilio Baronum suorum obtulit, et libere concessit Deo, et Apostolis ejus Petro et Paulo, et Sanctae Romanae Ecclesiae, et Innocentio III. Papae ejusque successoribus totum Regnum Angliae, totumque Hiberniae Regnum, cum omni jure ac pertinentiis suis pro remissione peccatorum suorum, ac totius sui generis vivorum ac defunctorum. Et fecit et juravit homagium pro praedictis Regnis Deo, ac praedictis Apostolis, et dicto Innocentio Papae, ut ea de cetero tamquam Feodarius reciperet ac teneret ab ipso Papa ejusque successoribus. Ad cujus judicium statuit, ut de propriis redditibus praedictorum Regnorum pro omni servitio ac consuetudine, salvo per omnia denario Beati Petri, Ecclesia Romana mille Marchas percipiat annuatim, videlicet in festo Sancti Michaelis quingentas, et in Pascha totidem: septingentes scilicet pro Regno Angliae, et trecentas pro Regno Hiberniae, salvis sibi et heredibus suis justitiis, et libertatibus, atque Regalibus suis. Huic Regi Johanni Wilelmus Rex Scotorum extra Civitatem Lincolnensem supra quemdam montem in conspectu omnis Populi fecit homagium, et juravit ei fidelitatem super Crucem Uberti tunc Cantuariensis Archiepiscopi, et eidem

Johanni tamquam Domino suo per chartam suam concessit, quod Alexandrum filium suum sicut hominem suum ligium maritaret, promittendo firmiter, quod idem Guilielmus Rex, et Alexander filius suus Henrico filio Regis Angliae Johannis tamquam ligio Domino suo contra omnes mortales fidem et fidelitatem teneret. A quo quidem Guilielmo, pro eo quod desponderat filiam suam Comiti Boloniae praeter ipsius Regis Johannis Domini sui assensum, pro transgressione et temeraria praesumptione, hujus debitam satisfactionem accepit. Demum Anno Domini MCCXIV. idem Johannes Angliae Rex Urbem Andegavis, quam occupaverat, muro circumvallare coepit, et arridente fortuna quum in brevi supradicta municipia obtinuisset, Aquitanorum et Pictavorum auxilio, sed de facili residuum terrae recuperare praesumens, Castrum, quod Rupes Monachi dicitur, obsedit. Ludovicus autem Philippi Francorum Regis filius congregatum exercitum movit, ut praedictis obsessis succurreret. Cujus adventum Johannes non sustinens, ab obsidione discessit. Anno post haec Regni ejusdem Johannis XVII. qui fuit Annus Domini MCCXVI. idem Rex vita defungitur. At supradictus Ludovicus, qui acceptis obsidibus ab Angliae Baronibus, quando transfretaverat, praefato adhuc vivente et fugiente, eo mortuo liberavit eosdem, et confidens de Anglis, quos tempore Regis eos lethaliter persequentis ab imminente morte liberaverat, et quorum juratoriam cautionem habebat, cum paucis iterum in Angliam rediit. Tandem Ludovicus Rex, videns dolos Baronum Angliae, et impedimenta portuum, quae sibi paraverant, ac persequutionem totius Regni, praeter Londoniam, contra se ipsum ad pugnam diffinierat congregi cum

Anglis; at ipsis devitantibus pugnam, facta oppositione, rediit in Franciam. Eidem autem Johanni Anglorum Regi filius ejus Henricus successit. De quo dicetur sub temporibus Friderici Secundi.

CAP. XVIII. *De Petro Rege Aragonum.*

Petrus Rex Aragonum, Comes Barcinoniae, et Dominus Montis-Pesulani, Anno Domini MCCIV. eodem Ottone imperante Regnum suum obtulit Innocentio Papae hujus nominis III. illudque sibi ac successoribus suis in perpetuum pro remedio animae suae ac progenitorum suorum constituit censuale, et annuatim de Camera ipsius Regis CCL. Marabotinae Apostolicae Sedi redduntur; et ipse ac successores ejusdem specialiter fideles et obnoxii teneantur.

CAP. XIX. *De Uberto Mediolanensi Archiepiscopo.*

Ubertus Mediolanensis Archiepiscopus hoc tempore efficitur, Anno scilicet Domini MCCVII. qui sedit Annis VI. mensibus III. Hic ex agnatione de Pirovano Mediolanensis fuit origine et Romae Cardinalis. Obiit die Paschae, sepultus in Hyemali Ecclesia juxta pulpitum, cui successit Gerardus de Sessa.

CAP. XX. *De Ottone Archiepiscopo Januensi.*

Otto natione Alexandrinus hoc tempore, Anno scilicet Domini MCCVI. eligitur Januae Archiepiscopus; qui vixit in Archiepiscopatu annis XXXVI. Hic prius fuit Episcopus Bobiensis, qui dum fama et virtutibus polleret, et reverenda canitie et maturitate praeditus esset, ad hanc Archiepiscopalem Cathedram est translatus.

CAP. XXI. *De initio Ordinis Minorum.*

Ordo alter nobilis Minorum eodem tempore, scilicet Anno Domini MCCXVII, vel secundum alios MCCIX. per Beatum Franciscum virum humillimum a seculo abdicatum, ac Deo conjunctum inchoat. Qui hodie numero et scientia divinatorum pollet in Orbe. Hunc postmodum Ordinem Honorius Papa hujus nominis III. Anno Domini MCCXVI. qui fuit annus Friderici II. Imperatoris quintus, confirmavit.

CAP. XXII. *De captione Syracusae.*

Syracusae Civitas hoc tempore, Anno scilicet Domini MCCVIII. a Januensibus, ducibus Comite Alamanno, et Comite Henrico de Malta, natione Januensibus obsidetur et capitur. Dictus enim Alamannus ibi factus est Comes, juravitque Civitatem ipsam Syracusanam tenere ad honorem Communis Januae et singulis annis Ecclesiae Sancti Laurentii Januae pallium unum offerre. Sequenti Anno idem Comes Henricus Insulam Creti proeliando cepit. Suffultus etiam Januensium auxilio Raynerium Dandalum Venetiarum Ducem proelio cepit, et eum carceri mancipavit. Eodem etiam Anno Fridericus quondam Henrici VI. Imperatoris filius, qui metu Pisanorum Ottoni Imperatori faventium Siciliam egredi non audebat, patrocinantibus sibi Januensibus, in Civitatem ipsam Januae venit, et sumtibus Communis mensibus ibi tribus moram contraxit: ipsos autem Pisanos, qui Ottoni adhaerebant, Innocentius Papa hujus nominis III. omnibus feudis et privilegiis eorum privavit; et insuper Archiepiscopum Pisanum primatu, quem in Insula Sardiniae obtinebat, sententialiter amovit.

CAP. XXIII. *De initio Imperii Friderici Secundi.*

Fridericus hujus nominis Secundus, Ottone ab Ecclesia reprobato, eligitur Imperator. Coepit autem Anno Domini MCCXI. Mundi vero MMMMMCLXXIV. secundum Ecclesiam, secundum vero Hebraicam veritatem MMMMMCLXXIV et imperavit annis XXXIX. Hic Fridericus patre genitus est Henrico VI. Imperatore, et matre Constantia Regis Siculorum Rogerii filia. Qui Ottone, ut superius dictum est, auctoritate Innocentii Papae III. qui eum creaverat, reprobato, et Imperii collati potestate privato, a Baronibus Alamanniae, Philippi III. Regis Francorum consilio mediante in Imperatorem unanimiter electus (\*) est, rogantibus Papam, ut ejus confirmaret electionem. Qui licet satis vellet, quia tamen Ecclesia Romana semper gravitatem et maturitatem in novis rebus observare consuevit, dissimulabat, et etiam quia illam progeniem non amabat. Erat autem tunc Fridericus iste Siciliae Rex, quod Regnum sibi ex jure materno pervenerat. Sororem vero Regis Aragonum duxit uxorem, cum qua idem Aragonum Rex fratrem suum Provinciae Comitem cum quingentis equitibus pro recuperanda Terra ejusdem Friderici transmisit, quam nonnulli ejus subditi in rebellionem conversi occupaverant. Cum quibus idem Fridericus totam terram, quae inter Panormum et Messanam erat, recuperavit, cum ipsa etiam Urbe Messana, in qua Comes praefatus non multo post ultimum clausit diem. Inter haec Romanus Pontifex Innocentius iam dictus quum per annum sustinuisset, si Otto Imperator, quem ipse sententiis suis involverat, resipiscens ad cor rediret, et ingratitude exuens, suum cognosceret promotorem: tandem ejus pertinacia cognita, audito quod Fridericus Siciliae Rex apud Messanam erat, et

cum Aragonum Regis sorore contraxerat, significavit ei, quod si posset Alamanniam proficisci, mitteret per Apostolica scripta Praelatis Germaniae, ut eum Aquisgrani coronarent in Regem. Quo facto Romam venire deberet, recepturus Imperii diadema. His autem cognitis, Fridericus statim laetus classem parari fecit, et mare navigans Gajetam applicuit. Prius tamen inscios timens casus, filium suum ex conthorali sua genitum in Regem Siculorum solemniter coronavit. Moratus est autem diebus pluribus apud Gajetam, timens Regnicolarum insidias, qui ad ejus necem aemulatione perfida aspirabant. Misit itaque ad Genuenses, ut armatis galeis recepturi eum Gajetam venirent. Quod et factum est. Mansit itaque apud Januam mensibus septem (\*\*), nec eam exivit aliquando: timebat enim Ottonem, cui Pisani favebant. Qui Otto, cognitis Pape promissionibus, quas fecerat Friderico, ad omnes partes Thusciae et longius Nuntios et exploratores miserat, qui magnis precibus inducerent, et muneribus multis allicerent terrarum incolas, ut ipsius Friderici transitum observarent.

CAP. XXIV. *De coronatione Friderici in Alamannia.*

Philippus interea Rex Francorum hujus nominis III. audito Friderici adventu in Genuensi Civitate, profecturi Alemanniam ad suscipiendam Romani Regni coronam, quodque Otto ipsius Philippi hostis Friderici processibus insidiabatur, hortatus est Genuenses per solemnes Legatos et literas, quod ad expeditionem Friderici viriliter, celeriter, et efficaciter intenderent, ut posset Alemanniam proficisci, sperarentque ex hoc ab ipso Philippo digna pro meritis reportare. Procuracione igitur Genuensium cum Longobardis, maxime

Bonifacio Marchione Montisferrati, Papiensibus, et Cremonensibus, idem Fridericus Alemanniam perrexit, et Aquisgrani coronatur in Regem. Qui post haec statim Crucis insignitus caractere, transfretandi votum emisit in Terrae promissionis subsidium. Archiepiscopi quoque et Episcopi Germaniae eidem ex mandato Apostolico adhaeserunt. Magna etiam pars Regni, totaque Lotharingia. In exitu autem de Civitate Genuensi, concomitatus Legato Papae, et Marchione Montisferrati, et Comite Sancti Bonifacii, et Papiensibus, et Cremonensibus Legatis, transivit per Montemferratum, et Ast Civitatem applicuit. Deinde Papiam veniens a Clero et Populo magnifice receptus est. Et quum vellent concomitantes eum Cremonam ducere, Mediolanenses et Placentini, qui Ottoni adhaerebant, summe indignati fuerunt. Unde emissio Mediolanensium Carrocio, et eductis copiis omnibus, Mediolanenses et Placentini ad impediendum Friderici iter, sese in Episcopatu Laudensi ad Lambri transitum pararunt. Sed Cremonenses et Papienses, his cognitis, eorum copias nocte ducentes, quum Papienses Fridericum usque ad Lambrum conduxissent, Cremonenses ipsum Fridericum recipientes, Cremonam duxerunt. Qui inde secedens, et Mantuam pergens, demum Veronam perrexit. Revertentes autem Papienses, Mediolanenses ex latibulis eos aggressi sunt, et victores facti multos ex Papiensibus trucidarunt, et quamplures Mediolanum victos duxerunt. Unde tam Imperator, quam Cremonenses contra Mediolanitas odium immortale conceperunt; sed vindictam caute distulerunt. At Mediolanitae, qui semper immortalis odio totum genus Friderici Magni persequuti sunt cum Papiensibus auxiliantibus, olim Turres et Urbem Cremonae

complanarunt, non expectaverunt sibi bellum inferri; sed exercitu congregato fines Cremonensium aggressi sunt. Sed et Cremonenses eductis copiis multo minoribus, juramento firmaverunt, quod si congressus fieret, nullus eorum praedae vel homini capiendo vacaret, sed agmine confecto et indissoluto cuneos hostium penetrarent. Quum autem esset dies Pentecostes, supplicaverunt Cremonenses, ut propter diem sanctum differetur pugna saltem in crastinum. Quod quum illi negarent, Papiani cum illis congressi sunt, et breviter de illis triumpharunt. Nec multo post Mediolanenses, recollectis viribus, fines Papiensium intraverunt, qui eductis copiis eos aggressi sunt; et licet Mediolanitae ad retardandum eorum impetum, ignem domibus et castris imposuissent, ipsi tamen per medios ignes cum furore transeuntes, eos ab obsidione fugaverunt, multos ex eis interficientes, et multos capientes. Sic igitur Mediolanenses bis eo Anno victi sunt, qui fuit Annus Domini MCCXIII. qui Ottoni deposito assistebant.

CAP. XXV. *De ascensu Friderici in Alamanniam.*

Fridericus autem Alamanniam pergens, ut dictum est, coronatur in Regem. Contigit autem, quod post coronationem, dum esset in Lotharingia, quae sibi adhaeserat, comperit insinuatione Militis cujusdam, quod tractatu ad mortem proditus instanti nocte debebat interimi. Quumque sceleris hujus patratores ignoraret, et familiares timeret inimicos, consilio ejusdem Militis ipsa nocte, cunctis remotis arbitris, juvenem quemdam in proprio lecto locavit. Ipse vero post thalami ostia se occultavit. Hora autem noctis, qua cuncta spirantia servant silentium, sum proditores thalamum Regis ingressi, puerum sopore lecto detentum invenissent,

opinati Regem dormientem esse, funestis eum gladiis occiderunt. Rex vero Fridericus ex latibulo prosiliens, ad Militem vitae Regiae servatorem ex conducto confugit: qui cum multis militibus rei observans eventum, Regem expectabat. Sicque Rex exitum tristem prodicionis evasit. Noctis tamen residuo, et die sequenti rumor insonuit, Regem Fridericum fuisse peremptum. Quod dum ad aures Philippi Regis Francorum pervenisset, vehementer contristatus est, Ottonis potentiam perhorrescens, qui eundem Philippum, eo quod Friderico favebat, nimium habebat exosum. Sed quum non post modicum innotuisset eidem Regi Friderici salutem, illud magno amplexus est gaudio. Post haec Fridericus, mediante Metensi Episcopo apud Vallem Coloris cum Ludovico filio Philippi Regis Francorum, et Regni ejusdem Magnatibus, concilium celebravit Anno supramemorato. Percusserunt autem inter se foedus amicitiae perpetuum, sicut fuerat inter praedecessores eorum.

CAP. XXVI. *De coronatione Friderici in Alamannia.*

Orto denique proelio inter Regem Franciae Philippum, et Regem Angliae, cui Otto favebat, contigit Francorum Regem potiri victoria; unde Otto a proelio fugiens una cum Duce Brabantiae, dum reversus esset in Alamanniam, Fridericus his cognitis contra eum copias suas eduxit. Quod audiens Otto, in Saxoniam apud fratrem suum confugit, quem Fridericus etiam insequutus in quodam Oppido illum obsedit, ubi morbo languescens diem clausit extremum. Prius tamen ea obsidione arctatus Imperiales infulas tradidit Friderico. Hoc igitur modo Fridericus in amfractuoso suae promotionis primordio gravibus exasperatus injuriis,

et dolis intestinis afflicto, tandem felici fortuna Imperium est adeptus. Procedente autem tempore, dum Legati transmarinae gentis ad eundem Apostolicum venissent, nuntiantes ei afflictiones et angustias, quibus Christiani opprimebantur a Sarracenis, et ejus implorantes subsidium, Romanus Pontifex Honorius per Apostolica scripta Christianos universos ad passagium invitavit. Misit quoque Friderico, qui tunc in Alamannia erat, quod Romam veniret, recepturus Imperii diadema, et subsequenter transfretaturus ad Terrae promissionis subsidium. Imperator igitur, commisso filio suo Henrico Alamanniae Regno, Romam venit, ibique cum conjugē sua Constantia in Basilica Sancti Petri coronationis suae recepit insignia, aetatis ejus Anno XXVIII. festo Lucia, restitutis tamen prius Civitatibus et Oppidis, quae Romanae Ecclesiae usurpaverat Otto. Post haec dum Papa Imperatorem requireret, ut transfretationis iter arriperet, excusavi se Imperator, tum quod multi erant in Regno Siciliae Sarraceni, quos, quum ab Africae Rege haberent subsidia, Regno ipso volebat excludere, haesitans ne, ipso absente, res novas molirentur Regnicolae; tum quod Apuliam et Calabriam ac etiam Siciliam libero nondum possidebat dominio; rebellium adhuc grassante perfidia: quibus rite dispositis, se transfretaturum spopondit. Pergens itaque Imperator Apuliam, Capuam venit. Regni autem multi Proceres, cognito quod Imperator Imperii assumserat infulas, supplices ad eum venientes, Terras, quae in eorum potestate erant, ei tradiderunt: multi vero ejus horrentes potentiam, secesserunt ad partes ultramarinas. Quidam Templariorum Ordinem assumserunt; nonnulli ab Imperatore suspensio traditi sunt. Sarracenos quoque, qui in Regno Siciliae erant, cepit, et mittens eos in

Apuliam, fundata magna Civitate in litore maris, statuit ibi colonos, quorum genus ibidem et in aliis Apuliae partibus usque hodie perseverat.

CAP. XXVII. *Qualiter Imperator Regis Hierusalem filiam duxit uxorem et discordia inter eos.*

Inter haec urgentibus negotiis transmarinis, Johannes Hierusalem Rex Apuliam appulit; cujus adventum Imperator Fridericus laetanter excipiens, multis eum honoravit muneribus Anno Domini MCCXXII. Contigit autem, Rege Johanne inibi moram contrahente, Imperatricem Constantiam vita defungi. Procurante vero Romano Pontifice, idem Rex Johannes filiam suam unicam Imperatori Friderico sponndit uxorem, magnis singulorum applausibus. Diligebant enim summo amore se se ad invicem Imperator, et Rex. Post haec dum Rex ipse Romam profecturus esset, Imperator concomitatus est eum, quos Papa Innocentius hujus nominis IV, qui Honorio successit, obviam eis Urbe egressus cum profectione solemni recepit. Quumque Rex Johannes statum miserabilem Regni Hierosolymitani Papae narrasset, profectus est ad Regem Francorum, Anglorum, et Hispaniarum, a quibus honorifice receptus, consummatisque feliciter, quae sibi incumbabant, ductaque in uxore Helisabeth filia Regis Galliciae, ad Imperatorem Apuliam est reversus. Misitque pro filia, Imperatori matrimonio, ut sponderat, traditurus; quam, dum venisset, Imperator sequenti anno suscepit in conjugem, et Imperiali eam insigniens diademate, effecit Augustam. His tandem solemniter gestis, dum Imperator Hierosolymitanum Johannem Regem adhuc in Regno Siciliae commorantem unice diligeret, et summo eum

honore tractaret, contigit, procurante hominis inimico satore discordiae, qui zelatus est mutuum sinceritatis affectum Imperatoris et Regis, Imperatorem in Regis neptem, quae filiam Imperatoris uxorem concomitata fuerat, oculos impudicos injicere, et demum illicit amoris excandescente flamma cupidinis, flores ejus virginitatis eripuit; unde sequutum est, ut Imperatricem exosam habuerit. Quadam autem die dum Rex Johannes Imperatricis thalamum, visurus filiam, introisset, reperit eam moerentem et tristem. Quo percontante moeroris causam, non sine lacrymis et cordis angustia Imperatoris viri sui scelus genitori Regi narravit. Quod Rex audiens, contristatus valde, blandis tamen verbis consolatus est filiam. Quumque Rex ipse Imperatorem adiret, et Imperator ei assurgens salutationis proferret alloquium, salutationem ejus respuit, et torvo eum vultu respiciens, furibundo sermone ait: *Non est mihi illius optatio grata salutis, cujus fidem probrosi sceleris macula infecit.* Interminatusque est sibi statim necem inferre, nisi eum propria conscientia retraheret a delicto. Imperator vero, his auditis, Regem suspectum habuit et exosum; praecepitque ei, ut Siciliae Regnum exiret, qui egressus Langobardiam intravit, ubi receptus est tanto honore, ut eidem Langobardi obtulerint Regni conferre coronam. Rex vero gratias de oblatis et collatis agens, dixit se ideo nolle in Regno aliquid innovare, quum id ad Imperatricem ejus filiam pertineret.

CAP. XXVIII. *Qualiter Imperator cum Rege reconciliatus est.*

Interea Imperator tumefacto corde ex improperiis, quae a Rege Johannes audierat, Imperatricem, multis affecit verberibus atque minis, ut fere abortiretur foetus,

quem gestabas in alvo. Post haec in quodam oppido eam recludi mandavit. Quum autem agnovit, Regem Johannem esse in partibus Lombardiae jussit eam educi de carcere, et tamquam legitimam eam tractavit; timens quoque, ne Rex ipse Johannes Terram ejus invaderet, sciens eum Romanos et Langobardos favorabiles habere, misit ad eum Legatos per eosdem, insinuans se velle ad eum supplicem ire, omnem sibi praestaturum super commissis emendam. Rex autem contemplatione filiae motus, animum suum pacavit, et Imperatoris legationem admisit. Tunc Imperator collecta gentium copia venit in Lombardiam, intendens etiam rebelles sibi subjicere Langobardos. Quumque ad Regem Johannem supplex accessisset, Rex omnem sibi indignationem remisit, et pacem inter ipsum et Langobardos composuit, hoc adjecto, quod Langobardi tenerentur mittere, quingentos equites in passagio ultramarino, duobus ibi annis eorum sumtibus moraturos. His denique compositis, Imperator in Apuliam remeavit, Rex vero in Bononia pingui remansit, quem non multo post Innocentius IV. ad se vocavit, et universum Patrimonium Beati Petri in custodiam ei tradidit, concedens ei, ut universos reditus ejusdem Patrimonii ad proprios sumtus haberet. Inter haec Imperatrix Regis Johannis filia filium enixa est nomine Conradum, et paulo post vita ipsa defungitur, cujus morte cognita pater ejus Rex Johannes contristatus est valde, in hoc tamen consolationem aliquam resumens, quod superstitem reliquerat sobolem.

CAP. XXIX. *Qualiter Papa excommunicavit Imperatorem.*

Innocentius vero Papa hujus nominis IV advertens aptum tempus imminere Passagii, Imperatorem iterato

requisivit, ut transfretationis suae arrepto itinere debitum peregrinationis expleret: alioquin quod justum super hoc esset, decerneret. Tunc Imperator se profecturum velle respondit, et diem generalis passagii statuens, per omnes Provincias Romani Imperii misit edictum, ut omnes Cruce-signati apud Brundisium cum omnibus eorum copiis convenirent. Classem quoque maximam, et grandem apparatus victualium parari mandavit. Quumque peregrini universi convenissent Brundisium, et omnia essent parata, Imperator cum reliquis ventis se commisit et mari. Ipse tamen Imperator galeam intrans, et universos praecedens, quum nox advenisset, clam retrocessit Brundisium; sed reliqui rei hujus ignari navigantes, et secundum ventum habentes, duce Deo, paucis diebus Acon pertigerunt. Papa vero cognito, quod retrocesserat Imperator, turbatus est valde; seque delusum reputans, et peregrinos deceptos, protulit in eum excommunicationis sententiam. Imperator autem ad Soldanum, ut fertur, Nuntios suos misit, facturos cum eo pacem percussam. Qui quum rediissent, ipse statim absque conscientia Papae iter transfretationis, moratus est inibi diebus aliquibus, misitque ad Soldanum Aegypti Marescallum suum cum gente non pauca ut percussae pacis tractatum compleret. Qui veniens Acon multa cum Nuntiis Soldani habuit clandestina colloquia. Christiani autem, qui in Acon erant, Nuntios ad Papam miserunt, Marescalli tractatus et colloquia clandestina ei referentes. Moratus itaque diebus aliquot Imperator apud Insula Cypri, quum Marescallus ipsius nuntiasset ei, quae apud Soldanum tractaverat, ipse statim mare intrans pertransivit Acon. Post haec misit Nuntios solemnes ad Innocentium Papam, quod eum ab

excommunicationis sententia liberaret, promittens se numquam ad cismarinas partes regressurum, donec omnem promissionis Terram a Sarracenorum perfidia liberasset, et in Christianorum potentiam redegisset. Papa vero respondit, se nullatenus eum absoluturum, quum versipellem et subdolum eum esse recognosceret, et Christianorum Fidei discrepantem. Mandavit insuper Papa Praelatis transmarinis, ne ejus consiliis interessent, nec se illius actibus immiscerent.

CAP. XXX. *De pace inter Imperatorem et Soldanum.*

Soldanus autem agnita discordia, quae inter Imperatorem, et Romanum Pontificem, nec non Templarios, ac Cives urbis Acon succrescerat, misit Imperatori, quod conventiones secum initas servare non poterat, quum propter mortem Corradini fratris sui terram pro libito non posse disponere. Quo indignatus Imperator, juramentum emisit, quod nisi conventiones cum eo initas adimpleret, de omni eum Regno suo exterminare contenderet. Erat autem pacis percussae tractatus hujusmodi. Soldanus tenebatur restituere Christianis universam terram Hierosolymitanam, quam Christiani possederat, excepto Krach de Monte Regali, et tribus aliis oppidi sitis in terra Tyri, et Sagittae: quae tria Castra retinebant quidam Saracenorum Proceres. Oppidum vero Krach adeo inexpugnabile erat, ut quorumlibet obsidentium perseverantiam derideret. Mille Sarraceni moraturi erant in Templo Hierusalem, ita tamen quod Christiani peregrini libere et sine tributo possent illud intrare. Liceret quoque Imperatori raedificare Civitates et oppida, quae ruinam passa fuerant in Regno Hierosolymitano; nulla tamen de novo fundare. Similiter et Sarracenis licitum esset

in sibi retentis. Treugae quoque decennales servari deberent. Sub his tandem conventionibus pax firmata est inter Imperatorem et Soldanum. Universi autem Sarraceni Hierusalem exiverunt, iis, qui in Templo moraturi erant, dumtaxat exceptis. Imperator quoque Civitatem Sanctam introiens coronatus ipsa Dominica de *Laetare*, mansionem Salomonis, quae Templariorum erat, Sarracenis ad habitandum concessit. Habebat enim Templarios in speciali exosos ex discordia Papae. Regiam vero Domum, quae Turris David, hospitandam Alamannis concessit. Misit praeterea Imperator literas ad Papam, et etiam filio suo, qui tunc in Alamannia erat, et etiam Regi Franciae, significans eis pacem, quam cum Soldano composuerat. Hanc autem pacem non acceptavit Papa; sed misit iterato literas Praelatis Ecclesiarum, ut Imperatoris sententiam super excommunicatione latam publicare iterato deberent, asserens, pacem ipsam discriminosa fore Christianis, eo quod Sarraceni retinuerant sibi Templum. Praeterea mandavit Regi Johanni, ut terram Sicularum Regni velut propriam, et non ad Imperii iura spectantem sibi procuraret acquirere. Quo mandato illectus, multas invasit Civitates et oppida in detrimentum Imperatoris.

*CAP. XXXI. De discordia inter Imperatorem et Regem Johannem.*

His agnitis Imperator, relicto Balivo suo in Hierusalem, transfretavit, et in Apuliam venit, et statim mansionibus Templariorum cum omnibus bonis eorum sequestrari mandavit, et eos eliminari de Regno. Congregavit insuper copiosum exercitum, et contra Regem Johannem sibi adversantem processit, misitque filio suo, ut de Alamannia omnibus eductis copiis properaret ad eum.

Rex vero Johannes, his cognitis, sentiens se non posse Imperatoris potentiae reluctari, misit ad Regem Franciae Ludovicum VIII. ut sibi succurreret. Contraxerat enim olim cum patre ejus Philippo amicam notitiam. Misit autem ei Ludovicus Rex Franciae Belluacensem Episcopum cum non parva equium comitiva. Imperator tamen Fridericus omnem, quam invaserat terram Rex Johannes, recuperavit. Dux quoque Austriae, qui cum Imperatoris filio de Alamannia venerat, Romam perrexit ad Papam, procuraturus inter ipsum et Imperatorem pacis concordium. Quumque Dux ipse ad annuendum pacis tractatui Papam invenisset difficilem, tandem per ipsum Ducem certa pacis forma composita, et eo spondente, quod ipsam Imperator servaret, Papa annuente, missi sunt a Papa duo Cardinales ad Imperatorem; qui compositioni Ducis condescendentes, Duce ipso procurante, Imperator ab excommunicatione absolutus est, et inter ipsum et Papam reformata concordia. *Haec ex Historia de Passagio ultramarino traducta sunt, quam composuit Bernardus Thesaurarius* . Per haec autem et alia, quae a diversis Scriptoribus recitantur, patet, inter ipsum Imperatorem Fridericum Secundum, et nonnullos Romanos Pontifices perniciosissimam Urbi et Orbi convaluisse discordiam. Nam Honorius Papa huius nominis III. qui Fridericum ipsum coronaverat Imperatorem, adhuc Ottone vivente, eumdem tamquam sibi rebellem anathemati supposuit, et omnes Barones ab ejus fidelitate absolvit. Gregorius quoque IX. ejusdem successor, Honorii sententiam, quam idem Honorius contra Imperatorem ipsum fulminaverat, roboravit.

CAP. XXXII. *De discordia inter Imperatorem et Papam.*

Haec autem orta inter Imperatorem ipsum et Gregorium Papam discordia, magnarum claudium fuit initium. Sugerunt quidam, hanc fuisse inter eos causam dissidii. Gregorius, ut ajunt, cum Imperatore affinitatem contrahere voluit. Fridericus hoc ut filiis placeret, persuadere non potuit. Mandavit Imperatori Papa, ut cum exercitu succurreret Terrae-Sanctae. Exsequutus est Imperator mandatum. Quumque cum exercitu esset in Syria, Papa per Ducem suum paene totam Apuliam de potestate illius eripuit. Quo comperto Imperator cum Sarracenis inducias bello fecit, et celeriter actuaria navi vectus Italiam petit. Pauca oppida, quae sibi in fide perstiterant, confestim recepit. Cetera in brevi in deditionem habuit, vel expugnavit. Dehinc hostis fuit Romani hujus Pontificis. Haec causa suggeritur a quibusdam. Ceterum dissone ab aliis dicitur. Ajunt enim, Fridericum adeptum Imperium, studio Rectorum Ecclesiae et pacto tunc jurasse Ecclesiam fovere, et exercitum Christianum in Terram-Sanctam ipsummet adducere. Quum ille id agere tergiversando propagaret diu et diu, mandatum habuit efficax a Papa, ut ad certum terminum trans mare exercitum duceret. Invitus, ut ajunt, transivit. Bello Sarracenis non fuit infestus, quin immo dicunt repertas literas ejus, et traditas Romano Pontifici, quibus apparebat, amicum eum factum esse Soldano, et clam eum fovere; eoque ejus Regnum in Apulia impetitum esse a Duce misso a Papa. Talia adstruuntur utrinque. Scit Deus, quis justius induit arma. Demum Innocentius hujus nominis IV. Gregorio succedens, quum jam Imperator duos ex Cardinalibus servaret in

vinculis, nec in Italia posset Papa Imperatori obsistere, Genuam petiit, inde Lugdunum, quo Concilium Anno Domini MCCXLV. convocavit. Ad quod Imperator aliquot Cardinales, et Praelatos pergentes cepit, asserens eos ad insidias ejus niti. Tandem ad Concilium illud personaliter citatus, ut dicitur, ire contempsit. Unde Papa contra ipsum tulit sententiam, et tamquam de multis calumniatum, eum privavit Imperio, cujus sententiae sequitur exemplum.

CAP. XXXIII. *Sententia depositionis lata in Fridericum II. Imperatorem.*

„ Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi ad „rei memoriam sempiternam. Ad Apostolicae „ dignitatis etc. Sane quum dira guerrarum „ commotio nonnullas professionis Christianae „ provincias diutius afflixisset, nos ad „ Fridericum dictum Imperatorem, et Principem „ secularem, hujus dissentionis et tribulationis „ auctorem, a felicitis recordationis Gregorio „ Papa praedecessore nostro pro suis excessibus „ anathematis vinculo innodatum, specialem „ Nuntios nostros, et magnae auctoritatis „ viros, videlicet venerabiles fratres P. Albanensem, „ Guilielmum Sabinensem Episcopos, „ ac dilectum filium Willelmum Basilicae duodecim „ Apostolorum Presbyterum, Cardinales, „ qui salutem zelabantur ipsius, duximus destinandos; „ facientes sibi proponi per ipsos, quod „ Nos et Fratres nostri, quantum in nobis „ erat, pacem per omnia secum habere, nec „ non cum omnibus hominibus optabamus. Parati „ enim eramus sibi pacem, et tranquillitatem „ dare, ac Mundo etiam universo. Et „ quia Praelatorum, Clericorum, omniumque „ aliorum, quos detinebat captivos, et omnium „ tam Clericorum, quam Laicorum, quos „

ceperat in Galeis, restitutio poterat esse pacis „ plurimum inductiva, quum ut illos restitueret, „ hoc idem tam ipse quam Nuntii sui, „ antequam ad Apostolatus vocati essemus officium, „ promisissent. Rogatir et peti fecimus „ per eosdem, ac proponi insuper, quod iidem „ pro nobis parati erant audire ac tractare pacem, „ ac etiam audire satisfactionem, quam „ vellet facere idem Princeps de omnibus, pro „ quibus erat vinculo excommunicationis adstrictus; „ et offerri praeterea, quod si Ecclesia „ in aliquo contra debitum laeserat, quod non „ credebat, parata erat corrigere, ac in statum „ debitum reformare. Et si diceret ipse, quod „ in nullo contra justitiam laeserat, vel quod „ Nos eum contra justitiam laesissemus, parati „ eramus vocare Reges, Praelatos, et Principes „ tam Ecclesiasticos, quam Seculares ad „ aliquem tutum locum, ubi per se vel solemnes „ Nuntios convenirent. Eratque parata Ecclesia „ de consilio Concilii sibi satisfacere, si „ eum laesisset in aliquo, ac revocare sententiam, „ si quam contra ipsum injuste tulisset, „ et cum Dei mansuetudine et misericordia, „ quantum cum Deo et honore suo fieri poterat, „ recipere de injuriis et offensis ipsi Ecclesiae, „ suisque per eum irrogatis satisfactionem „ ab ipso. Volebat etiam Ecclesia omnes amicos „ suos sibi adhaerentes in pace ponere, plenaque „ securitate gaudere, ut numquam hac „ ratione et occasione possent aliquod personarum „ vel rerum subire discrimen. Et licet sic „ apud eum pro pace paternis monitis et precum „ curaremus insistere lenitate, idem tamen „ Pharaonis imitatus duritiam, et obturans „ more aspidis aures sua, preces hujusmodi „ et monita elata obstinatione despexit. *Et infra:* „ Propter quod non valentes absque gravi „ Christi offensa ejus iniquitates

amplius tolerare, „ cogimur urgente Nos conscientia  
juste „ animadvertere in eundem. Sed et ut ad „  
praesens, quae nulla possunt tergiversatione „ celari,  
commisit. Dejeravit enim multotiens „ pacem quondam  
inter Ecclesiam reformatam „ et Imperium, temere  
violando etc. *et infra*; „ perpetravit etiam sacrilegium,  
capi faciens „ Cardinales Sanctae Romanae Ecclesiae, ac  
aliarum „ Ecclesiarum Praelatos et Clericos, Religiosos  
„ et Seculares, venientes ad Concilium, „ ad quod  
idem Praedecessor noster eos duxerat „ convocandos  
etc. *et infra*. De Haeresi quoque „ non dubiis et  
levibus, sed evidentibus „ argumentis suspectus habetur  
etc., *et infra*: „ Prater haec Regnum Siciliae, quod  
est speciale „ patrimonium Beati Petri, et quod idem  
„ Princeps ab Apostolica Sede tenebat in Feudum, „  
jam ad tantam in Clericis et Laicis „ exinanitionem,  
servitutemque redegit, quod „ eis paene penitus nihil  
habentibus, et omnibus „ exinde fere probis eiectis,  
illos, qui remanserunt „ ibidem, sub servili quasi  
conditione „ vivere, ac Romanam Ecclesiam, cujus sunt  
„ principaliter homines et vassalli, offendere „ multipli  
iter et hostiliter impugnare compellit. „ Posset etiam  
merito reprehendi, quod „ mille florenorum annuam  
pensionem in quam „ pro eodem Regno ipsi Ecclesiae  
Romanae tenetur, „ per novem annos et amplius  
solvere „ praetermisit. Nos itaque super praemissis  
et „ quampluribus aliis ejus nefandis excessibus, „  
cum Fratribus nostris et Sacro Concilio deliberatione  
„ praehabita diligenti, quum Jesu „ Christi vices, licet  
immeriti, teneamus in „ terris, nobisque in Beati Petri  
persona sit dictum: „ *Quodcumque ligaveris super  
terram, „ erit ligatum et in coelis, et quaecumque  
solveris „ super terram, solutum erit et in coelis:* „

memoratum Principem, qui se Imperio, „ et Regnis, omnique honore et dignitate reddidit „, tam indignum, quique propter suas iniquitates „, adeo ne regnet vel imperet, est „, abjectus, suis ligatum peccatis et abjectum, „, omnique honore et dignitate privatum a Domino „, ostendimus et denuntiamus, et nihilominus „, sententiando privamus. Omnes, qui ei „, juramento tenentur fidelitatis adstricti, a juramento „, hujus perpetuo absolventes, auctoritate „, Apostolica firmiter inhibendo, ne quisquam „, de cetero sibi tamquam Imperatori vel „, Regi pareat, vel intendat; et decernendo „, quoslibet, qui deinceps ei velut Imperatori „, vel Regi consilium vel auxilium praestiterint, „, seu favorem, ipso facto excommunicationis „, vinculo subjacere. Illi autem, ad quos in eodem „, Imperio Imperatoris spectat electio, eligant „, libere successorem. De praefato Siciliae „, Regno providere curabimus cum eorundem „, Fratrum nostrorum consilio, sicut videbitur „, expedire”. Exemplar autem Literarum, quas ad sui excusationem idem Fridericus Imperator super ipsa depositionis sententia lata in Concilio Lugdunensi Anno Domini MCCXLV. Regi Francorum Ludovico hujus nominis IX. nunc ab Ecclesia canonizato, misit, tale est.

CAP. XXXIV. *Excusatio Imperatoris ejusdem super ipsa sententia.*

„, Etsi causae nostrae justitiam per vulgaris „, famae praeloquium, et multorum veridica „, testimonia nuntiorum ad Serenitatis vestrae „, notitiam pervenisse credamus, quia tamen „, *Segnius irritant animum demissa per aurem*, „, *Quam quae sunt oculis subjecta fidelibus.....* „, ipsam puram et nudam veritatem, processus „, videlicet, quem erga nos hactenus Summi „,

Pontifices habuerunt, vestro conspectui „ praesentamus. Ad cujus inspectionem plenariam „ et attentam de tot temporibus et diebus „ vestris negotiis deputatis unum sufficiens „ tempus et diem nobis affectio vestra concedat. „ Quod si licuerit diligenter attendere, „ consilia regia recta considerent, si fuerit in „ praedecessoribus nostris rectitudinis zelus, si „ in nobis tot et tantis injuriis lacessitis justa „ debuerat aut debeat defensio denegari; si „ demum Christi Vicarii Christi vices impleverint, „ et si Petri successores ejus imitentur „ exemplum. Considerent etiam quo jure censi „ debeat processus hujusmodi contra nos „ habitus, vel quo nomine debeat nuncupari. „ Si dici sententia valeat, quam Judex incompetens „ promulgavit; nam etsi nos nostrae Catholicae „ Fidei debito suggerente manifestissime „ fateamur, collatam a Domino Deo sacrosanctae „ Romanae Sedis Antistiti plenariam in spiritualibus „ postestatem, quantumcumque, quod „ absit, sit ille peccator, et quod in terra ligaverit, „ sit ligatum in coelis, et quod solverit, „ sit solutum, nusquam tamen legitur divina „ vel humana sibi lege concessum, quod transferre „ pro libito possit Imperium, aut de puniendo „ temporaliter in privatione Regnorum „ Regibus et Principibus judicare. Nam licet „ ad eum de jure et more majorum consecratio „ nostra pertineat, non magis ad ipsum depositio „ seu remotio pertinet, quam ad quoslibet „ Regnorum Episcopos, qui Reges suos, pro „ ut assolent, consecrant et inungunt. Vel esto „ sine praejudicio nostro, quod habeat hujusmodi „ potestatem, estne istud de plenitudine potestatis „ ipsius, quod nullo prorsus ordine juris „ servato, animadvertere possit in quoslibet, „ quos asserit suae jurisdictioni subjectos? Processit „ enim contra nos

nuper, ut dicitur, non ,, per accusationis ordinem, quum nec accusator ,, comparuisset idoneus, legitimo denunciatore ,, cessante, ne per inquisitionis modum, ,, quam clamosa insinuatio non praecessit; quum ,, etiam nullorum inquisitorum, et nullarum inquisitionum ,, nobis facta fuerit copia, si qui ,, forte fuerunt, quum nonnulli fuerint publice ,, per huiusmodi Iudices ad inquisitionem adducti. ,, Asserit enim omnia fore notoria, quae ,, nos notoria esse negamus, quum per legitimum ,, testium numerum non probentur. Sic ,, enim quilibet Iudex per se posset solummodo ,, asserendo notorium, spreto juris ordine quemlibet ,, condemnare. Insurrexerunt in nos siquidem ,, in Concilio, sicut dicitur, aliqui testes ,, iniqui, sed valde perpauci, quorum aliquos ,, veluti Calimensem Episcopum, suis fratre videlicet ,, et nepote per nos ex causa prodicionis ,, ad suspendium legitime condemnatis, offensa ,, rationabilis nobis reddidit odiosum. ,, Alios tamquam ex ultimis partibus Hispaniae ,, prodeuntes, Terraconensem scilicet, et Compostellanum ,, Antistites, negotiorum Italiae nescios ,, et ignaros, natalis zonae longinquitas, ,, et eorum venenosae subornationis inductio nostrae ,, iustitiae fecit infestos. Sed et esto sine ,, praeiudicio nostro, quod legitimi fuerint, subsistentibus ,, testibus, actore, et iudice, defuit ,, reus, qui vel praesens, vel contumaciter absens, ,, secundum iustitiam debuit condemnari. ,, Citati namque fuimus in praedicatione sua, ,, sicut audivimus, licet prorsus informiter; ,, quod ipsi citanti et aliis nullis omnino personis ,, aut causis expressis facturi iustitiam deberemus ,, per nos vel responsales idoneos comparere. ,, Praesentes profecto citati non fuimus, sed ex ,, iustis causis absentes, a quarum allegationibus ,, nostri legitimi responsales fuere

repulsi. „ Nec absentes contumaciter fuimus, quum „ praeter id quod nulla fuerit citatio, ut est dictum, „ et ideo, pro ut ordo juris expostulat, „ locum citatio non haberet. Contumaciam „ nostram Magister Thaddeus de Suessa magnae „ Curiae nostrae Iudex, fideliter noster, et plenae „ procurationis mandatum excusat; cujus auctoritas, „ pro eo quod fuerat criminale iudicium, „ ad quod frustra Procurator intervenit, „ nullatenus enervatur: quum ipsius citationis „ tenor, qui nos aut procuratores nostros exigit, „ manifeste contrarium dedisset intelligi, „ videlicet quod contra nos non criminaliter, „ sed civiliter fuisset agendum. „ Praedictis et omnibus absque nostro praeiudicio „ circumscriptis, dato fine praeiudicio, „ quod manifeste fuerimus contumaces, non est „ ista legitimae contumaciae poena, quod delatus, „ aut accusatus, et contumax privato vel „ publico iudicio, nullo se sua causa discusso, „ per diffinitivam sententiam debeat condemnari. „ Sunt etenim etiam et aliae poenae contumacium „ Civilibus Legibus et Canonibus in „ talibus introductae. Denique posito, quod „ omnis praedicta juris praesidio fulciantur, licet „ irrefragabilia causae nostrae deficiant, ipsius „ pronuntiationis tenor ipsam sententiam esse „ nullam ostendit, per quam non Procurator „ noster praesens, sed et nos absentes exstitimus „ condemnati. Quam ipso iure nullam esse sententiam, „ Leges et iura quaelibet manifeste „ declarant. Evidentes quoque processus, et „ praecedentes iniquitatem causae notant, quas „ dicta sententia comprehendit: multiplex perjurium „ videlicet de sacramento pacis praestito „ per nos, sicut asserit, non servato; praeterea „ demania nostra per privilegia Divorum Augustorum „ et nostra Ecclesiae Romanae concessa, „ violenter a nobis postmodum

occupata; „ de Cardinalibus et Praelatis captis, ad Concilium „ convocatis; de quibusdam Ecclesiis et „ Ecclesiarum Praelatis, rebus, et Clericis Regni „ nostri per Officiales de Regno nobis absentibus „ violatis. A quibus omnibus nos incorruptibilis „ veritas et publica monumenta „ defendunt, pro ut seriatim haec omnia fida „ relatio latoris praesentium, ac ipsorum munimentorum „ tenor manifestissime profitetur. „ Quamquam ad tam dirae sententiam paene, si „ tamen sententia dici potest, quae contra nos „ praecipitata dignoscitur, in praedictis Venerabilem „ Frisingensem Episcopum, dilectum „ Principem, Fratrem H. Magistrum Domus „ Sanctae Mariae Theutonicorum, et Magistrum „ Petrum de Vineis magnae Curiae nostrae Judicem, „ dilectos fideles nostros, quos ultimo „ pro omnimoda consummatione pacis tractatae „ ad Concilium mittebamus, saltem per triduum, „ ad multorum Nobilium et quamplurium „ Praelatorum instantiam Summus Pontifex „ noluit praestolari; non exspectato etiam Magistro „ Gualtero de Ocra, Capellano, Notario, „ et fidelio nostro, qui de conniventia Summi „ Pontificis, et quorundam ex Fratribus ad „ nos missis per viginti dies exspectari debuit. „ Nec fuit solummodo per biduum, quo tempore „ praedicti processus iniqu\* Lugdunum „ distabat, ad multam Nobilium et quamplurium „ Praelatorum instantiam exspectatus. Nec „ quod de cessatione Censuum adjicitur pro Regno „ Siciliae, nos ab ipsius Regni dominio vel „ jure secludit; quem censum ante discordiam „ inter nos et Ecclesiam, absentes a Regno „ solvi mandavimus, pro ut literae nostrae inter „ rationes Rationalium inventae manifeste declarant, „ et quem pro tempore supradicto, „ Domino Deo

teste, usque in praesentem diem „ credimus exsolutum, praesertim quum a nobis „ nusquam exstiterit requisitus. Post discordiam „, vero censum eundem consignatum Praelatorum, „, et publicarum personarum sigillis „, apud Aedes sacras deponi mandavimus, et „, hodie depositum conservatur. „, Apparet nihilominus animosa et ampullosa „, non minus ex ipsius inflictae poenae severitate „, sententia, per quam Imperator Romani Imperii „, auctor et Dominus laesae Majestatis crimine „, dicitur condemnatus, per quam sit ridiculose „, legi subjectus, qui legibus omnibus „, Imperialibus est solutus. De quo temporales „, poenae sumendae, quum per temporalem ordinem „, superiorem non habeat, nec sunt in „, homine, sed in Deo. Spirituales autem poenas „, per Sacerdotes nobis personas indicendas „, tam pro contemptu clavium, quam pro „, aliis transgressionibus humane patris nedom „, a Summo Pontifice, quem in spiritualibus „, Patrem nostrum et Dominum profitemur, „, si tamen nos in filium debita relatione cognoscat, „, sed et per quemlibet Sacerdotem „, reverenter accipimus, et devote servamus. „, Ex quibus omnibus manifeste liquet, quod „, hi potius ignominiose, quam juste habendos „, nos duxerunt de Catholica Fide suspectos, „, quam nos teste Summo Iudice in omnibus et „, singulis ejusdem Articulis secundum universalis „, Ecclesiae disciplinam et approbatam Sanctae „, Ecclesiae Synodum et Symbolum, firmiter „, credimus, et simpliciter confitemur. Animadvertat „, igitur industria Regia, si praedictam „, nullam sententiam ipso jure, nullum „, processum servare, non minus in nostrum, „, quam omnium Regum et Principum, ac quarumlibet „, temporalium dignitatum perniciem, „, debeamus. Advertat et aliud, qualis ex istis „, initiis

exitus exspectatur. A nobis incipitur, „ sed noveritis, quod finietur in vobis; quia „ nostra potentia conculcata, resistantiam aliquam „ non exspectant. Vestram igitur justitiam „ in causa nostra tuentes, vobis et vestris „ heredibus a longe providere. Nec illud omittimus, „ quin fidei vestrae constantiam ex confoederatione „ tractata nobiscum ad praesens „ fiducialiter requiramus, ut nedum adversario „ nostro, aut Nuntiis, aut Legatis ipsius occulte „ vel publice faveatis, quin nobis potius „ toto posse viriliter assistatis; nullum omnino „ Nuntium populum vestrae ditioni subjectum in „ dispendia nostra convertere molientem aliquatenus „ admittentes; pro certo scituri, quod „ per nos, in quibus inchoata est tantae temeritatis „ audacia, quae ad depositionem nostram „ velut cujuslibet Sacerdotis auctoritate suae „ vim ditionis ostendit, taliter assistente nobis „ dextera Regis Regum, quem semper justitia „ comitatur, istis praecipuis occurreretur, dummodo „ se nobis illorum potentia non opponat, „ Regum et Principum scilicet, quos communiter „ causa nostra contingit, et quorum non „ minus vertitur interesse, quum nostrum, quod „ vobis et aliis Orbis terrae nobilibus causam „ justi timoris in talibus nostra defensio non relinquit. „ Inviti tamen hoc facimus teste Deo, „ sed necessario provocati, veluti qui peste multiplici „ Christianitatem nostris temporibus videmus „ attritam. Ad cujus auxilium una vobiscum, „ pro ut etiam nuperrime scripsimus, „ totis nos intendere viribus sperabamus. Requirit „ autem de manibus ejus hoc Dominus, „ qui tanto discrimini materiam subministrat. „ Datum Anno Incarnationis Dominicae MCCXLV „ mensis Septembris.. III Indictione, „ Imperii nostri Anno..... Regni Hierosolymitani Anno..... Siciliae vero.....”

De isto autem Innocentio idem Imperator futurorum quodam praesagio, quum quidam sibi congratularentur, quod ille, cui faverat, sublimatus fuerat in Papatu, aegro vultu ait: *amicum perdidit; qui quondam mihi amicus fuit, adversarius dirus erit.* Nec eum fefellit opinio; nam vix biennio latuit inter eos simulas. Mox alterutrum adversati sunt palam cum maximo Christianorum discrimine.

CAP. XXXV. *De infelicitate ejusdem in filiis.*

Hunc etiam Fridericum Imperatorem, quamquam in filiorum sobole laeta sors sibi arriserit, in uno tamen eorum fuit infelicitate novercata. Nam Henricum primogenitum suum Anno Christi MCCXXIX. qui fuit Imperii ejus XVIII. carcere trussit, quia contra eum res novas moliens, tractaverat cum Gregorio Papa IX. abjecto patre potiri Imperio, quo carcere vitam finivit. Licet autem suis demeritis Henricus iste sic misere occubuerit, Imperator tamen eo mortuo Regem imitatus David super Absalone primogenito, de ipsius sublatione paternum affectum non exuit, ut ejus sequens docet Epistola, quae talis est “Misericordia pii Patris, et severi „ Judicis exuberante judicium, Henrici nostri „ primogeniti filii fatum lugere compellimur, „ lacrymarum ab intimis adducente natura „ diluvium, quas offensae dolor justitiae rigor „ intrinsecus firmabant. Mirabuntur forsitan „ diri Patres, invictum publicis hostibus „ Caesarem dolore domestico potuisse convinci. „ Subjectus tamen cujuslibet Principis animus „ quantumvis rigidae naturae dominantis imperio, „ quae vires suas exercens in quoslibet, „ Reges et Caesares non agnoscit. Fatemur, „ quod qui vivi Regis supplicatione flecti nequivimus, „ sumus ejusdem filii

casu commoti. „ Sumus tamen eorum nec primi, nec ultimi, „ qui transgredientium filiorum detrimenta pertulerunt, „ et vero postmodum eorum funera „ deplorarunt. Luxit namque David primogenitum „ Absalonem, et in Pompeji generi sui „ fortunam et animam soceri persequentis magnificus „n ille Julius Caesar paternae pietatis officio „ lacrymas non negavit. Nec dolor acerrimus „ ex transgressione conceptus, est parentibus „ efficax medicina doloris, quod in obitu „ filiorum natura perurgente non doleant contra „ naturam irriverenter offensi. Volentes „ igitur, et etiam non valentes circa praedicti „ filii nostri funus omittere quae sunt patris, fidelitati „ vestrae praecipiendo mandamus, quod „ ejus exsequias cum omni devotione celebrantes, „ animam ejus cum decantatione Missarum „ et aliis Ecclesiasticis Sacramentis Divinae misericordiae „ commendetis, manifestis indiciis „ ostendentes, quod sicut in gaudiorum tripudiis „ exultatis, sic et doloribus nostris flebiliter „ condoletis., In alio quoque ejus filio etiam adversata est illi fortuna. Nam Anno Christi MCCXLIX. Bononienses in agrum Mutinensem duxerunt exercitum. Henricus vero Rex Sardiniae Friderici Imperatoris filius ex concubina Cremonensi, illo repentino gressu et proprio equitatum duxit, et modica requie lassis equis indulta Mutinae, Bononiensium petit exercitum. Conserta pugna Hencii exercitus in fugam convertitur: ipse Rex captus longa, honesta tamen, carceris custodia (\*) a Bononiensibus servatur publico Palatio, in quo et terminum vitae dedit.

CAP. XXXVI. *De obsidione quarumdam Civitatum Italiae.*

Fridericus iste transiens per urbem Venetias Anno Christi MCCXXXIII. in Foro-Julii foedus et amicitiam cum Ecellino de Romano Tyranno in Verona, Vicentia, et Padua sanxit. Sequenti anno Vicentiam occupat, et in Germaniam transit. Alio vero anno ipse Imperator de Germania in Italiam veniens, apud Curtem-Novam Mediolanenses bello impetit, et proelio fortiter expugnavit (\*\*). Eorum Rectorem, scilicet filium Ducis Venetiarum de familia Teupulorum, bello captum suspendio perdidit; multos ex eis Nobiles in Apuliam captivavit. Currum eorum captum Romam in signum victoriae titulo tali transmisit. *Urbs decus Orbis ave: victus tibi destinor ave Currus ab Augusto Friderico Caesare justo. Fle Mediolanum; nam sentis spernere vanum, Imperii vires proprias tibi tollere vires. Ergo triumphorum Urbs memor esse priorum, Quos tibi mittebant Reges, qui bella gerebant.* Anno vero Christi MCCXXXVIII. idem Imperator Civitatem Brixiam obsedit, et tamen voti sui compos non exstitit. Subsequenti quoque anno Paduam venit, et spretis Azzone Marchione Estensi, ac Rizardo Comite de Sancto Bonifacio Veronensi, foedus et amicitiam cum Ecellino de Romano, atque Salinguerra de Ferrara sanxit. Gregorius Papa contra ipsum Imperatorem excommunicationis, ut dictum est, sententiam promulgavit: omnes Proceres a juramento fidelitati, quod Imperatori praestiterant, absolvit. Gregorium quoque de Monte-Longo in ... Legatum constituit, ut in omnibus, conatibus Imperatoris obsisteret. Anno demum Christi MCCXLI. Imperator ipse Faventiam obsedit, qua tandem potitus est. Fertur duos cives ejusdem Urbis Haereticorum sectae clam nocte ad eum venisse, qui ab eo percontati quinam

essent, aut quid afferrent, dixerunt: *Nos de numero bonorum hominum sumus tibi fideles in omnibus: quos quum sprevisset, dicitur respondisse: Utinam Rectores Ecclesiae, qui mihi adversantur, sic recte agerent, quemadmodum recte credunt.* Anno vero Christi MCCXLV. Gregorius Papa Lugduni, ut dictum est, Concilium celebrans, Imperatorem citavit, et venire contemnentem privavit Imperio.

CAP. XXXVII. *Obsidio Parmae.*

Sequenti vero anno Landgravius in Germania Princeps opera Ecclesiae Romanae electus Imperator, contra Conradum Friderici filium duxit exercitum. Qui anno altero fato concessit. Post quem eligitur Guillielmus Hollandiae Comes, qui mox in brevi a Frixionibus est occisus. Fridericus vero Imperator de Apulia venit in Aemiliam, Civitati Parmae infestus, quam Anno Christi MCCXLVIII. maximis copiis obsedit. In cujus suburbiis Civitatem condidit, quam Victoriam appellavit, statuens animo urbe Parma subversa, eam, quam condiderat, inclytam et populosam facere, multitudine Civium urbis subvertendae. Huic rei Cremonenses maxime erant subsidio. Ceterum Bononienses, Mantuani Ferrarienses, et ceteri, qui adversabantur Friderico, Parmensibus erant auxilio. Interea dum Fridericus solatio aucupii abesset a castris, et plurima pars Cremonensium repatriasset, priusquam alii successuri in locum ipsorum ad obsidionem venissent (mutabantur enim per vices) Cives Parmenses uno agmine portas erumpunt, novam Civitatem impugnant, capiunt, diripiunt, incendunt. In qua opima spolia habuerunt, inter quae Coronam Imperialem, quam usque ad Henrici VII. tempora servantes, eidem Henrico Imperatori in castris apud

Brixiam obtulit per solemnes Nuntios illustris Dominus Ghibertus generosae prosapiae de Corrigha, Civitatis Parmae Dominus generalis. Currum Cremonensium capiunt. Fridericus viso eminus fumo Cremonam aufugit.

CAP. XXXVIII. *De Legibus ab eodem Imperatore contra Haereticos conditis.*

Fridericus iste Secundus nonnullas contra Haereticos severissimas, condidit Leges, quas in volumine Codicis jussit annotari, ac in Statuariis sive Capitulariis Civitatum habentur a pluribus. In quibus Legibus Patarenos, Speronistas, Leonistas, Arianistas, Circumcisos, Passaginos, Josepinos, Cartanenses, Albanenses, Franciscos, Bermarolos, Commixtos, Waldenses, Bulgaros, Cormellos, Warmos, Orteolos, Cumillos de Aquanigra, et omnes Haereticos utriusque sexus quocumque nomine censeantur, perpetua damnavit infamia, diffidavit, atque bannivit; et qui inventi fuerint sola suspicione notabiles, nisi ad mandatum Ecclesiae venerint, tamquam infames et banniti ab omnibus habeantur. Et quod Potestates, Rectores, Consules etc. pro defensione Fidei praestent corporaliter juramentum, quod de terris suae jurisdictioni subjectis universos haereticos ab Ecclesia denotatos exterminare bona fide studebunt, alioquin pro non Rectoribus habeantur. Credentes praeterea, receptatores, defensores, et fautores Haereticorum bannivit; statuens, ut si quis postquam fuerit talium communione notatus, satisfacere contemserit infra annum, ex tunc ipso jure sit factus infamis, et ad publica officia seu consilia nec ad testimonia admittatur. Sit etiam intestabilis, nec ad haereditatis alicujus

successionem accedat. Si Judex fuerit, sententia ejus nulla: si Advocatus, ejus non admittatur patrocinium: si Tabellio, ejus instrumenta nullius penitus sint momenti. Et quod domus Patarenoum, receptatorum, defensorum, et fautorum, sive ubi docuerint, nullo umquam tempore reparandae. Adjecit et alia multa in Catholicae Fidei fulcimentum, quae Legum ipsarum docet plene contextus.

CAP. XXXIX. *De Magistro Petro De Vineis.*

Petrus de Vineis, dictator floridissimus, hujus Secundi Friderici temporibus in Imperio claruit, de quo dictum est illud monosticum: *Hic redit in nihilum, qui fuit ante nihil.* Item et illud distichon: *Vinea per saltum* etc. Ipse namque infimissimo genere ortus, utpote ex patre ignoto, et matre abjecta, muliercula videlicet, quae mendicando suam et filii vitam inopem misere sustentabat, liberalibus tandem disciplini insudans, pauper et modicus, casu ad Imperatorem perductus, sacrum ejus Palatium ingenio ac successibus dives incoluit, tantumque processu temporis, ac Imperiali favore, dictandi arte, ac Juris Civilis peritia effloruit, ut fere nulli sui temporis in eisdem facultatibus esset secundus. Contigitque, ut Imperatoris oculis ob hoc factus gratus et carus, magnae Curiae Protonotarius, Consiliarius, et Judex, ac in arcanis conscius sit effectus. Cujus quidem singularis familiaritatis apud Imperatorem fuit illud signum insigne, quod in Neapolitano Palatio, Imperatoris, et Petri effigies habebantur. Imperator in throno, Petrus in Cathedra residebat. Populus ad pedes Imperatoris procumbens, justitiam sibi in causis fieri his versibus innuebat. *Caesar amor Legum, Friderice piissime Regum*

*Causarum telas nostras resolve querelas.* Imperator autem his aliis versibus ad haec videbatur tale dare responsum. *Pro vestra lite Censorem juris adite: Hic est; jura dabit, vel per me danda rogabit.* Vine cognomen Petrus Judex est sibi nomen. Imperatoris enim figura respiciens ad Populum, digito ad Petrum sermonem dirigere indicabat. Sed quum in honore esset Petrus, non intellexit; nam ex proditiōis nota, ut aliqui ferunt, ab Imperatore carceri trusus atque coecatus, horrendo squallore misere vitam finivit. Male enim tractasse dicitur super discordia inter Imperatorem et Papam. Aliqui ad hanc infidelitatem perductum esse ferunt, quod nudatus Imperator thesauris suis ex ipsa discordia, ipsum Petrum magno thesauro privaverit. Nonnulli referunt, quod in vitula ejus arabat. Quanta autem qualiave ejus fuerint laudum praeconia sequens docet Epistola, quam Magister Nicolaus dictator eximius compilavit, quae talis est. *Dotis praeclaros alumnos (\*)* etc.

CAP. XL. *De morte ejusdem Friderici.*

Denique Anno Christi MCCL. festo Luciaē, qui fuit Annus coronationis ejusdem Friderici XXX. aetatis vero LVII. idem Fridericus morbo correptus moritur, Conrado rege, et duobus filiis sui primogeniti Henrici carcere mortui, Hentio quoque Rege Sardiniae carcere clauso apud Bononiam, Manfredo Principe Tarentino, et aliis sexus promiscui relictis liberis. Compererat autem Fridericus ab Astrologis, se moriturum ad Portas-ferreas, quum pervenisset ad Oppidum nomen habens a Flore. Ultimo igitur vitae ejus termino quum esset in Samnio aegrotus, oppido, cui nomen est Florentinum, stratum ei fuit cubile in thalamo juxta Turris parietes,

quibus caput lecti haerebat; ostium Turris muro erat obstrusum, intus tamen postes ferrei persistebant. Jussit scrutari, qualis esset Turris introrsum. Relatum est in ea parte parietis, qua jacebat esse ostium obstrusum muro, ac postes ferreos, esse: hoc audito meditari coepit et dixit: *hic est locus mei finis iam mihi praedicti: fiat Dei voluntas: heic terminum vitae dabo*. Non multo autem post eo inibi decedente, verificatum est, quod dixerat Imperator. Fuit autem non procerus, obaeso corpore, subrufus, super homines prudens, satis literatus, linguarum doctus, omnium artium mechanicarum, quibus animum dederat, artifex peritus; aucupio falconum maxime oblectabatur. Satis liberalis dignis, non profusus in dando: opibus exuberavit; nam praeter Imperii jura Rex erat Siciliae per genus maternum, ex Constantia videlicet Regis Rogerii filia genitus, Rex Hierusalem per Conjugem, Rex Alamanniae per electionem, Dux Sveviae jure Proavorum. Muliebrum amplexuum amator nimius; nam venustarum mulierum greges servabat: modicae clementiae in puniendo: beneficus in familiares dilectos, quos sibi plurimum perfidos esse comperiit; in prole inclytus. Ex prima conjugē Henricum primogenitum genuit jam nominatum. Ex secunda, filia Regis Hierosolymitani Johannis, Conradum genuit, propter quam, ut dictum est, Regnum Hierosolymitanum possedit. Ex tertia uxore, quae filia fuit Anglorum Regis, sobolem vidit. Ex sorore vero Marchionum Lanzonum ejus concubina Manfredum genuit, qui fuit etiam paternae incontinentiae imitator. Ex concubina Cremonensi Hentium quoque filium habuit. Conradus inter ceteros alter Absalon fuisse dicitur. Hentius in armis strenuus, et nobilis indolis, quem etiam omnes adversarii laudabilem virum testantur, et in sagittando

mirabilis industriae. Manfredus, qui regnans cunctos una et summa liberalitate respexit, Tito Vespasiani filio, ingenio in omnibus arguto et cunctis benefico, jure posse conferri videtur. Epitaphium autem ejusdem Friderici in ipsius Mausolaeo apibicus exaratum in Matrīci Panormitana constructum Basilica hujusmodi fuisse refertur. *Si probitas sensus, virtutum copia, census, Nobilitas orti possent resistere morti: Non foret extinctus Fridericus, qui jacet intus.* Quidam autem versificator eximius, volens nomini ejusdem Friderici alludere, ait: FRE fremit in Mundo, DE deprimit alta profundo, RI jus rimatur, CUS cuspide cuncta minatur. Qualiter vero idem Fridericus de Imperio et Regnis suis disposuit, patet ex contextu voluntatis ejus extremae, continentiae infrascriptae.

CAP. XLI. *Testamentum Friderici Imperatoris.*

„ In nomine Dei aeterni, et Salvatoris nostri „ Domini Jesu Christi. Anno ab Incarnatione „ ejusdem MCCL. die XVII. mensis Decembris, „ VIII. Indictione etc. Primi parentis „ incauta transgressio sic posteris legem fatalis „ conditionis indixit, ut eam nec diluvii „ protinus ad poenam effusio effrenis abduceret, „ nec vastitatis Baptismatis tam celebris unda „ liniret, quin fatalitatis eventus mortalibus „ senescentis sui parentis lascivia transgressionis „ in poenam culpa transfusa, tamquam cicatrix „ ex vulnere, remaneret. Nos igitur Fridericus „ Secundus divina favente clementia Romanorum „ Imperator semper Augustus, Hierusalem, „ et Siciliae Rex, memores conditionis humanae, „ quam semper comitatur innata fragilitas, „ dum vitae nobis instaret terminus, loquelae et „ memoriae in nobis integritate vigentibus, aegri „ corpore, sani mente,

sic animae nostrae consulendum „ providimus, sic de Imperio, et Regnis „ nostris duximus disponendum, ut rebus „ humanis absumti vivere videamur, et filiis „ nostris, quibus nos divina clementia foecundavit, „ quos praesenti dispositione sub poena „ benedictionis nostrae volumus esse contentos, „ ambitione sublata, omnis materia scandalii sopiatur. „ Statuimus itaque, Conradum in Regem Romanorum electum, et Regni Hierosolymitani „ heredem dilectum filium nostrum nobis „ habere de Imperio et omnibus aliis pertinentiis, „ et quocumque modo acquisitis, et „ specialiter in Regno nostro Siciliae. Quem si „ decedere contigerit sine liberis, ei succedat „ Henricus filius noster. Quo defuncto sine liberis, „ succedat ei Manfredus filius noster. „ Conrado autem morante in Alamannia, vel „ alibi extra Regnum, statuimus praedictum „ Manfredum Balivum praedicti Conradi in Italia, „ et specialiter in Regno Siciliae: dantes „ ei plenariam potestatem omnia faciendi, quae „ persona nostra facere posset, si viveremus, „ videlicet in concedendis Terris, Castris, et „ Villis, parentelis, dignitatibus, beneficiis, „ et omnibus aliis juxta dispositionem suam, „ praeter antiqua demania Regni Siciliae. Et „ quod Conradus et Henricus praedicti filii nostri, „ et eorum heredes omnia, quae ipse fecerit, „ firma et rata teneant et observent. „ Item concedimus et confirmamus dicto „ Manfredo filio nostro Principatum Tarentinum, „ videlicet a Porta Roseti usque ad ortum „ fluminis Brandani, cum Comitatus „ Montis-Caveosi, Tricarici, et Gravinae: protenditur „ ad maritimam Terrae Bari usque ad „ Polymanum cum tota maritima usque ad dictam „ Portam Roseti, scilicet Civitatibus, „ Castris, Villis, pertinentiis, justitiis, et rationibus „ omnibus eidem honori pertinentibus, „ scilicet quae de demanio in

demanium, et quae ,, de servitiis in servitia. Concedimus etiam, ,, et confirmamus eidem, quidquid sibi in Imperio ,, est a nostra Majestate concessum, ita ,, tamen quod praedicta omnia a praedicto Conrado ,, teneat, ac etiam recognoscat. ,, Item statuimus, quod Fridericus nepos noster ,, habeat Ducatum Austriae, et Styriae, ,, quos a praedicto Conrado teneat et recognoscat; ,, cui Friderico judicamus pro expensis ,, decem mille uncias auri. ,, Item statuimus, ut Henricus filius noster ,, habeat Regnum Arelatense, vel Hierosolymitanum, ,, quorum alterum dictus Conradus praefatum ,, Henricum habere voluerit; cui Henrico ,, judicamus pro expensis centum mille uncias auri. ,, Item statuimus mille uncias auri expendendas ,, pro salute animae nostrae in subsidium ,, Terrae-Sanctae, secundum ordinationem dicti ,, Conradi, et aliorum Nobilium Cruce- signatorum. ,, Item statuimus, quod omnia bona Militiae ,, Domus Templi, quae Curia nostra tenet, restituantur ,, eidem, ea scilicet, quae de jure debent ,, habere. ,, Item statuimus, quod homines Regni nostri ,, sint liberi et exempti ab omnibus generalibus ,, collectis, sicut consueverunt esse tempore ,, Willielmi Regis Secundi consobrini nostri. ,, Item statuimus, quod Comites, Milites ,, et Barones, et alii Feudatarii Regni gaudeant ,, juribus et rationibus suis, quae consueverunt ,, habere tempore Regis Willielmi in collectis ,, et aliis. ,, Item statuimus, ut Ecclesiae Luceriae et Sorae, ,, et si quae aliae laesae sunt per Officiales ,, nostros, reficiantur et restituantur. ,, Item statuimus, ut Ecclesiae Luceriae et Sorae, ,, et si quae aliae laesae sunt per Officiales ,, nostros, reficiantur et restituantur. ,, Item statuimus, quod tota Massaria nostra, ,, quam habemus apud Sanctum Nicolaum de ,, Offido, omnesque proventus ipsius deputentur ,, ad

reparationem et observationem Pontis ,, ibi constructi vel construendi. ,, Item statuimus, ut omnes captivi in carcere ,, nostro detenti liberentur, praeter illos ,, de Regno, qui capti sunt ex prodicionis nota. ,, Item statuimus, quod praefatus Manfredus ,, filius noster omnibus benemeritis de familia ,, nostra provideat vice nostra in Terris, Castris, ,, Villis, salvo demanio Regni Siciliae. ,, Et Conradus, et Henricus praedicti filii nostri, ,, et heredes eorum ratum, et firmum hebeant ,, quidquid idem Manfredus super hoc ,, duxerit faciendum. ,, Item volumus et mandamus, ut nullus de ,, proditoribus Regni aliquo tempore reverti ,, audeat in Regnum, vel nec aliqui de eorum ,, genere succedere possint; immo heredes nostri ,, teneantur de eis vindictam sumere. ,, Item statuimus, quod mercatoribus creditoribus ,, nostris debita exsolvantur. ,, Item statuimus, ut sacrosanctae Romanae ,, Ecclesiae matri nostrae restituantur omnia jura ,, sua, salvo in omnibus et per omnia jure et ,, honore Imperii, heredum nostrorum, et aliorum ,, nostrorum fidelium, et ipsa restituat jura ,, Imperii. ,, Item statuimus, quod si de praesenti infirmitate ,, nos mori contigerit, in Majori Ecclesia ,, Panormitana, in qua divi Imperatoris ,, Henrici, et divae Imperatrici Constantiae parentum ,, nostrorum memoriae recolendae tumulata ,, sunt corpora, corpus nostrum debeat sepeliri. ,, Cui Ecclesiae dimittimus uncias auri ,, quingentas pro salute dictarum animarum ,, parentum nostrorum, et nostrae, per manus ,, Berardi Panormitani Archiepiscopi familiaris ,, et fidelis nostri erogandas in reparatione ipsius. ,, Quae acta sunt in praesentia ipsius Archiepiscopi, ,, et Bertoldi Marchionis de Heomburch ,, dilecti consanguinei et familiari nostri, ,, Richardis Comitis Casertani dilecti generi nostri, ,, Petri Ruffi de Calabria

Mariscalli nostri, „ Magistri Richardi de Monte-Nigro magnae „ Curiae nostrae Justitiarii, Magistri Johannis de „ Ydrunte, Fulconis Ruffi, Magistri Johannis „ de Procida, Magistri R. de Panormo Imperii „ et Regni nostri Siciliae magnae Curiae nostrae „ Judicis, et Magistri Nicolai de Brundusio publici „ Tabellionis Imperii, et Regni Siciliae, „ et Curiae nostrae Notarii, nostrorum fidelium, „ quos praesenti dispositioni nostrae mandavimus „ interesse. Quam per Conradum filium et heredem „ nostrum et alios successive sub poena „ benedictionis nostrae tenaciter volumus observari: „ alioquin nostra hereditate non gaudeant. „ Id autem omnibus fidelibus nostris praesentibus „ et futuris sub sacramento fidelitatis, quo „ nobis e heredibus nostris tenentur, injungimus, „ ut praedicta illibata teneant et „ observent. „ Praesens autem Testamentum et ultimam „ voluntatem nostram, quam robur et firmitatem „ volumus obtinere, per praedictum Magistrum „ N. scribi et Sacrosanctae Crucis Christi, „ et propriae manus nostrae, et sigillo nostro „ jussimus communiri. „ Defunctus est post haec apud Florentinum „ Oppidum Apuliae Fridericus, cujus mortem „ quum sui truculentis gemitibus nuntiassent, per „ manus Berardi Panormitani Archiepiscopi in Majori Panormitana Ecclesia cum Divis Augustis ejus parentibus, sicut disposuerat, honorifice tumulatum est corpus ejusdem.

CAP. XLII. *De Honorio Papa.*

Honorius hujus nominis III. Friderico II imperante apud Perusium in Papam eligitur, Anno scilicet Domini MCCXVI, qui fuit Annus ejusdem Friderici V. Sedit autem annis X. mensibus VIII. diebus XXIII. Hic anno primo sui Pontificatus Ordinem

Praedicatorum confirmavit, qui Henrici VI. Imperatoris temporibus inchoarat, Beato Dominico natione Hispano inventore ejusdem Ordinis procurante. Nam Innocentius Papa Ordinem ipsum confirmare decreverat, sed morte praeventus non potuit. Ipse quoque Honorius in Basilica Sancti Petri praefatum Fridericum Imperatorem coronavit. Similiter et Petrum Comitem Altisiodorensem Constantinopolis Imperatorem apud Sanctum Laurentium foris murum. Ecclesiam Sancti Laurentii extra muros, et Ecclesiam, quae dicitur Sancta Sanctorum, renovavit. Tribunam etiam, et anteriorem partem Sancti Pauli fecit; nec non et Domum Casae Marii, et Ciburium Sancti Petri. Raedificavit quoque Ecclesiam Sanctae Bibianae. Fridericum Imperatorem jamdictum, qui et Rex Siciliae erat, tamquam sibi rebellem anathematizavit, et ejus Barone a fidelitate, quam sibi praestiterant, absolvit. Moritur autem idem Honorius Anno Domini MCCXXVII. et Romae in Ecclesia Beatae Mariae Majoris sepelitur.

CAP. XLIII. *De Gregorio Papa IX. ex Chronicis.*

Gregorius natione Campanus successit Honorio. Hic prius dictus est Ugolinus; et dum esset Ostiensis Episcopus, apud Septemsolium fuit electus in Papam. Sedit autem annis XIV. eodem Secundo Friderico imperante. Iste Gregorius hujus nominis IX. Helisabeth filiam Regis Hungariae relictam Lantgravii canonizavit, nec non et Beatum Dominicum, Praedicatorum Ordinis inventorem, innumeris miraculis corruscantem, et Beatum Franciscum Minorum. Sententiam, quam Honorium praedecessor suus contra Fridericum Imperatorem fulminaverat, roboravit. Quumque Concilium Romae celebrare niteretur, et

ab Imperatore Friderico viae per terram et per mare arcerentur, duo Cardinales, scilicet Jacobus Praenestinus Episcopus in Franciam Legatus ab Honorio Papa, subsidii causa latenter missus, dum reverteretur, et Otto in Angliam ab eodem Papa directus, similiter rediens, Petrus quoque de Collemedio Archiepiscopus Rothomagensis, Abbates quoque Cluniaci, Cistercii, et Claraevallis per mare ad Concilium venientes, ab Imperatori ejusdem fautoribus capiuntur. Hic etiam quum ab eodem Imperatore, qui tunc ex magna parte Patrimonium Ecclesiae occupaverat, in Urbe obsideretur, videns etiam omnes paene Romanos pecunia fore corruptos, excipiens capita Apostolorum, et processionem a Laterano usque ad Sanctum Petrum faciens, animos Romanorum sic revocavit, ut fere omnes contra Imperatorem Cruce signarentur. Quod Imperator, qui jam credebatur se intraturum in Urbem, audiens timuit, et longe retrocessit ab Urbe. Deinde Gregorius Papa tantis tribulationibus concussus obiit Romae Anno XIV. sui Pontificatus, mense Augusto, qui fuit Annus Domini MCCXL. Qui per Fratrem Raymundum Ordinis Praedicatorum Poenitentiarium et Capellanum suum ex pluribus voluminibus Decretalium volumen unum compilavit, mandans ubique Doctoribus illo uti. Idem quoque Gregorius Regulam Fratrum Eremitarum habitantium in Monte Carmeli, quem Helias frequentasse legitur, ab Honorio III. approbatam confirmavit; et ne possessiones vel redditus reciperent, districte eis prohibuit. Regulam autem eorum edidit Albertus Patriarcha Hierosolymitanus, scilicet ut singuli singulas habeant cellulas separatas, et cetera, quae idem Pater eis tradidit observanda. Sed Anno Domini MCCXXXVIII. propter Paganorum insultus

pulsi sunt ab illo loco, et per varias mundi regiones dispersi. Habitus eorum ab initio fuerunt mantelli barrati, quos tandem Honorii Papae IV. tempore in Cappas albas commutarunt, circa scilicet Annum Domini MCCLXXXV.

CAP. XLIV. *De Coelestino IV. Papa, Mediolanensi origine.*

Coelestinus hujus nominis IV. defuncto Honorio, in Papatu successor ejus eligitur. Hic fuit natione Mediolanensi, prosapia illorum de Castellione, et dictus est prius Gaufridus; et erat tunc Cardinalis Episcopus Sabinensis. Sedit autem diebus XVII. et cessavi mensibus XX. et diebus XIV. Quumque esse vita et scientia laudabilis, senex et infirmus, cito moritur, et in Sancti Petri Ecclesia sepelitur.

CAP. XLV. *De Papa Innocentio IV. natione Januensi, ex Chronicis.*

Innocentius hujus nominis IV. post Coelestinum Romanus Pontifex eligitur, Anno scilicet Domini MCCXLIII. Friderico II imperante. Hic Januensis natione, de Comitibus Lavaniae, dictus est prius Senebaldus, seditque XI. annis, mensibus VI. Qui non multo post electionem suam sedes Cardinalium plures ex longo tempore vacuas, Presbyteris quibusdam nominatis ex diversis mundi partibus evocatis, brevi temporis satio replevit, et Ecclesiam Romanam a tempore Papae Gregorii multis, ut fertur, debitis obligatam, per industriam suam exoneravit. Eodem Anno idem Papa perrexit in Franciam apud Lugdunum. Denique Anno Domini MCCXLV. in eadem Civitate Generale Concilium circa festum Apostolorum

Petri et Pauli contra Fridericum Imperatorem convocavit, eumque ibidem tamquam schismaticum, et hostem Ecclesiae condemnavit, Imperio ipsum privando; procuravitque, Landgravium Thuringiae in Regem Alamanniae eligi contra eum. Quo Anno IV. Regni sui vita privato, Guilielmum Hollandiae Comitem similiter Regem fieri procuravit. Hic quoque Innocentius Lugduni canonizavit Sanctum Edmundum Confessorem, Cantuariensem Archiepiscopum; et apud Perusium Beatum Petrum Martyrem Ordinis Praedicatorum natione Veronensem, quem haeretici propter ipsius contra ipsos praedicationem inter Cumas et Mediolanum occiderunt. Canonizatus autem fuit Anno X. Pontificatus Innocentii praedicti, qui fuit Annus Domini MCCLIII. Canonizavit etiam Assisii Sanctum Stanglamph (\*) Cracoviensem Episcopum, qui ab iniquo Principe fuerat interfectus. Hic constituit, ut Octava Nativitatis Beatae Mariae celebraretur in Ecclesia. Tandem mortuo Friderico, anno scilicet sequenti, qui fuit Annus Domini MCCLI. idem Innocentius in Italiam venit, et primo Januam natale ejus solum, deinde in festo Beati Francisci Populo praedicavit. (\*\*) Inde profectus Bononiam, per Romandiolam tandem pervenit Neapolim cum magno exercitu. Sed post paululum ibi fato concessit, et sepelitur. Quo anno Jesu Christi apud Massiliam de speciali mandato Innocentii ejusdem. Iste etiam Innocentius IV. ut scribit Jacobus de Varagine, Archiepiscopus Januensis, qui dicit se illo anno Praedicatorum Ordinem intrasse, quo idem Innocentius a Gallia Italiam repetens Januam venit, primus ut Cardinales pileos deferant ex rubro scarleto, instituit, hac de causa, ut recitari audivi a Domino Petro de

Columna Cardinali. Nam antea universi Praelati tam in Romana Curia, quam alibi, nigros pileos indifferenter portabant. Contigit autem, quod dum Flandriae illustris Comitissa Curiam hujus Innocentii Papae adiisset, quadam dierum obvium sibi habuit Abbatem quemdam. Quem dum advertisset fastuoso commeatu, opinata eum Cardinalem esse, reverenter eum salutavit. Alia vero die, cum uni ex Cardinalibus obviasset humiliter incedenti, longe eum minori reverentia exceptum salutavit, credens Abbatem, aut Priorem esse. Quumque a domesticis ejus Cardinalem eum esse fuisset edocta, statim errore cognito, eam puduit, et Papam adiens, hanc specialem gratiam impetravit, ut deinceps inter Cardinales et ceteros Praelatos discretio fieret, quod videlicet ad dignitatis eorum evidentiam pileos ex scarleto Cardinales deferrent.

CAP. XLVI. *De quibusdam Archiepiscopis Mediolanensibus.*

Gerardus ex progenie illorum de Sexa anno sequenti imperante eodem Friderico, qui fuit Annus Domini MCCXII. in Archiepiscopum Mediolani electus est, quum esset Electus Novariae, et Apostolicae Sedis Legatus: qui circa menses octo Mediolanensem rexit Ecclesiam: tamen electus fuit et non consecratus nec etiam confirmatus. Obiit autem Cremonae. Henricus de stirpe illorum de Setara Civitatis Mediolanensis sedit in Ecclesia Mediolanensi annis XVI. et mensibus X. Coepit anno Domini MCCXIII. qui fuit Annus Friderici hujus II. Hujus anno sexto fundata est Ecclesia Sancti Andrae de Vercellis, quam venerandus vir Guala de..... Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis maximis et propriis impendiis construi fecit. Hic Archiepiscopus

consecravit Monachas Sancti Apollinaris, et Ecclesiam Hospitalis de Venra dedicavit. Consecravit etiam Ecclesiam Sancti Godoardi anno ultimo sui Pontificatus. Causavit etiam et obtinuit Episcopatum Cremonae; Terram quoque Sanctam visitavit. Jacet ad Sanctum Naborem. Guilielmus ex parentela de Rozolo post hunc in Archiepiscopatu successit, et sedit annis X. mensibus V. Coepit Anno Domini MCCXXX. Hic prius erat Archidiaconus, fuitque valde castus, literatus, benignus. Misericors et prudens erat, et sepultus est in Ecclesia Clarevallensi.

CAP. XLVII. *De Passagio ultramarino, et ceteris eventibus.*

Anno Domini MCCXVII. qui fuit Annus Friderici II. Imperatoris VI. treuga Christianorum et Saracenorum expirante, in primo passagio generali post Concilium Lateranense congregatus est exercitus Domini in Acon copiosus cum tribus Regibus, scilicet Hierusalem, Hungariae, et Cypri. Adfuit Dux Austriae, et Dux Bavariae, et magna Militia Regni Theutonici, necnon et Praelati quamplurimi. De profectione autem peregrinorum contra Damiatam et captione Hierusalem per Conradinum Turquiae Soldanum, et miseria obsessorum in Damiatam, et captione ejusdem Urbis et civium ejus, strage et spoliolum distributione, et aliis ibidem gestis in ipso Passagio, habetur in *Historia de Acquisitione Terrae-Sanctae*. Anno gratiae Christi MCCXIX. Regina Civitatum Hierusalem, quae videbatur inexpugnabiliter munita, destructa est a Corradino filio Saphadini foris et intus. Muri enim cum turribus redacti sunt in acervos lapidum, praeter Templum Domini et Turrim David. De hac captione

habetur in eadem Historia Acquisitionis Terrae-Sanctae. Anno Domini MCCXXI. Damiata ad Sarracenos pervenit. Anno Domini MCCXXII. apparuit stella crinita, et obiit Rex Franciae Ludovicus hujus nominis VIII. qui filius ejus successit in Regno ejusdem nominis, qui postmodum canonizatus est. Anno Domini MCCXXIII. die Natalis Domini hora prandii fuit ingens in Italia terraemotu, ita ut aedificia caderent, et terra in multis partibus scinderetur, propter quod homines in campestribus habitabant. Hic autem terraemotus potissimum Brixiam concussit. Eodem anno Beatus Dominicus Fundator Ordinis Praedicatorum animam Deo reddidit. Anno sequenti Beatus Franciscus pater Minorum dato vitae termino ad Christum pervenit. Anno eodem scilicet Domini MCCXXIV. qui fuit Friderici XII. Marchio Estensis cum Mantuanis, et Riciardus Comes de Sancto Bonifacio cum Veronensibus castra posuerunt apud Ferrariam Pado medio existente: acto tandem de pace recepti sunt obsidentes in eam Urbem. Veronenses recepti hospitio ausus temerario coeperunt dicere matronis hospitibus: *Facite bonam coenam: novas nuptias hac nocte habebitis.* et etiam attrectare aliquas coeperunt, ad stupra parati. Vulgato hoc rumore, Salinguerra princeps, sive auctor alterius factionis, arma corripere suis jubet, hostes receptos aggreditur, expugnat, capit, et spoliat. Anno Domini MCCXXVII. Saonenses et Albiganenses facti sunt Communi Januae rebelles; ductoque magno exercitu contra eos, deferentes in manibus cruces, venerunt ad mandata Januensium. Anno Domini MCCXXVIII. Rex Castellae Sarracenos pellit ex Hispania, et Rex Aragonum armis obtinuit Insulas Baleares, Majoricam, Minoricam, atque Valentiam.

Anno Domini MCCXXX. capti fuerunt piratae quatuor pro Commune Januae et eorum exigentibus demeritis omnes adjudicati suspendio. Quum autem ducerentur ad patibulum, tantaque convenisset ad spectaculum iudicii utriusque sexus hominum multitudo, ut qui eos conducebant, transire non possent, Potestas Civitatis Spinus nomine equum ascendit, et huc atque illuc discurrendo equus terrefactus juxta ostium majoris Ecclesiae ascensorem portavit, qui supra lapidem cadens, fractis crure et femore, post modicum exspiravit. Tandem ad patibulum piratis positus, duobus ex eis exspirantibus, reliqui duo tamdiu supervixerunt suspensi, quousque relator miraculi ad Potestatem et Januenses pervenit. Quo audito catervatim discurrens Populus videre miraculum, adhuc viventes deposuerunt tyrannos, quorum unus dicebatur Recuperatus de Portu Veneri, et alius Wilelmus de Vintimilio. Hii autem narrarunt, qualiter cum summa devotione se voverant reliquiis Beati Johannis Baptistae, quae habentur in matrice Ecclesia Januae, et sic vivi fuerant reservati; sicque libere sunt dimissi, cunctis stupentibus et Deum laudantibus in suo gloriosissimo Praecursore. Hoc miraculum recitat Jacobus de Varagine Archiepiscopus Januensis in Chronica sua. Anno Domini MCCXXXII. Januenses elegerunt in eorum Potestatem Paganum de Petra Sancta civem Nobilem Mediolani contra mandatum Imperatoris Friderici. Quo indignatus jussit, omnes Januenses, qui in Regno Apuliae et in partibus ultramarinis erant, capi; sed eos postmodum abire permisit, sentiens sibi Januenses per mare infestos. Anno Domini MCCXXXIII. Frater Johannes Ordinis Praedicatorum Populos plures convenientes in unum agrum Brixiansem contraxit cum eorum carrociis, et

pace plures inter eos firmavit; in labiis enim ejus fuit gratia multa diffusa, ut facile homines quaecumque persuadebat, amplecterentur. Anno Domini MCCXXXV. Guido Parmensis prosapia de Corrigio Episcopus Mantuae, die Rogationum in Ecclesia Beati Andreae caesus gladiis, et peremptus est jussu Advocatorum in ea Civitate potentum, quamobrem exterminati sunt a Populo universo; nec ultra reditus patuit, sed perpetuo exularunt. Anno Domini MCCXXXIX. in Burgundia Imperiali circiter quinque millia hominum suffocati sunt ruina unius montis ab aliis scissi, cujus partes per plura passuum millia per vallem unam delapsae sunt, et plurimas casas villarum operuerunt. Eodem anno hora diei septima mense Januario fuit tanta eclipsis Solis, quantam nulla aetas meminerit. Stellae enim in coelo apparuerunt, quemadmodum nocte serena, quas se vidisse testatur Jacobus de Varagine tunc puer; quo etiam Anno defunctus est Otto natione Alexandrinus Archiepiscopus Januae reverendae memoriae, et famae praeclarae, quum sedisset annis XXXVI. in eodem Archiepiscopatu Januensi. Cui successit Johannes de Ticino, qui sedit annis XII. quum esset Archidiaconus Januensis. Qui tantam in conspectu Papae et Cardinalium gratiam invenit, ut infra tres dies sui adventus ad Curiam expediri meruerit. Fuit enim homo literatus valde, et maxime in arte Medicinae multum peritus.

CAP. XLVIII. *De Nicolao Pisce.*

Nicolaus Piscis hoc etiam tempore in Regno Siciliae natus est. Hic enim, dum puer esset, delectabatur esse in aquis assiduus; cujus mater ob hoc indignata, maledictionem illi imprecata est, ut scilicet semper esse

delectaretur in aquis, et extra eas non posset vivere; quod siquidem contigit, nam semper ex tunc in aquis maris vixit ut piscis. Diu extra aquas esse non poterat; nautis apparebat, et cum eis in navibus aliquandiu erat, maris aestus illis praedicens, et secreta quae viderat in profundo. Anguillam maximum piscium esse dixit, et inter Siciliam et Calabriam pelagus profundissimum esse. Imperator Fridericus cum eo sermonem habuit, et projecto in fundo vase argenteo, institit illi, ut descenderet in profundum, ac vas illud afferret. Ille vero ait: *si descendero in profundum, non revertar*. Experiri tandem promisit; et quum descendisset, ultra non comparuit hominum visui. Reminiscor, quod dum puer essem, audire consuevi matres, dum puerulis vagientibus terrorem vellent in utere, hunc eis Nicolaum ad memoriam reducebant.

CAP. XLIX. *De rudibus in Italia ritibus*.

Per haec tempora rudes erant in Italia ritus et mores. Nam viri infulas de squammis ferreis capite gestabant insutas biretis, quas Majatas appellabant. In coena vir et uxor una manducabant paropside. Usus incisorum ligneorum non erat in mensis. Unus vel duo scyphi erant ad potum in familia. Nocte coenantes mensas faucibus illustrabant, tenente facem uno puero vel servo; nam candelarum de sepo vel de cera usus apud eos non erat. Viri chlamydibus pelliceis sine operimento, vel laneis sive pellis et infulis de pignolato utebantur. Feminae nubentes tunicis de pignolato vestiebantur. Viles tunc erant cultus virorum et feminarum. Aurum et argentum rarum, vel nullum erat in vestibus. Ciborum lautitia homines plebeij ter in septimana carnibus recentibus vescebantur. Tunc prandio edebant olera vel legumina

cum carnibus cocta. Coenam autem ducebant ipsis carnibus reservatis. Non omnibus erat usus vini aestate. Modica numorum summa se locupletes reputabant. Parvae tunc erant cellae vinariae. Horrea non ampla habebant, promptuariis contenti. Modica dote nubebant feminae, quia earum cultus tunc erat parcissimus. Virgines ante nuptias tunica de pignolato, quae dicebatur *sottanum*, et paludamento lineo, quod *soccam* dicebant, erant contentae. Ornatus capitis non pretiosus erat virginibus. Matronae vittis latis tempora et genas cum mento vittabant. Virorum gloria erat esse armis et equis locupletes. Nobilium locupletum gloria erat turre excelsas habere, quo tempore Urbes Italiae turribus inclytas visebantur. Nunc vero praesenti lasciviente aetate multa inhonesta sunt inducta rebus priscis; verum plurima ad perniciem animarum. Mutata est enim parsimonia in lautitiam: vestimenta quoque materia et artificio exquisito, nimioque ornatu cernuntur. Illic argentum, aurum, margaritae mire fabricata, phrygia latissima, fulcimenta vestium serica, vel varia, pellibus exoticis, idest peregrinis, idest pretiosis. Irritamenta gulae non desunt. Vina peregrina bibuntur. Fere omnes sunt potatores in publico. Obsonia sumtuosa. Eorum magistri coquinarum habentur in pretio magno. Omnia ad gulae irritamenta et ambitionis quaeruntur. Ut his suppeditari possit, avaritia militat. Hinc usurae, fraudes, rapinae, expilationes, praedae, contentiones in Republica. Vectigalia illicita, innocentum oppressiones, exterminia civium, relegationes locupletum. Verum deus noster est venter noster: pompis, quibus renuntiavimus in Baptismo, insistimus, facti adeo transfugae ad hostem generis nostri. Bene autem Seneca morum cultor Libro Declamationum nostra tempora

detestatur his verbis: ait anim: *In deterius quotidie res data est: omne enim certamen ad turpia. Torpent ecce ingenia desidiosae juventutis, nec in alicujus rei honestae labore vigilatur. Somnus et languor, ac somno et languore turpior malarum rerum industria invasit animos. Cantandi, saltandi quoque, obscoena studia effeminatos tenent: capillum frangere, ad muliebres blanditias extenuare vocem, mollitie corporis certare cum feminis, et immundissimis se excolere munditiis nostrorum adolescentum specimen est. Hac igitur morum discrepantia, sive mutati ne illorum sopitur assertio, qui antiquitati praeferendos vel comparando adstruunt esse modernos. Contra quos etiam Furius Albini antiquitatis periti sententia potest adduci, quam recitat Macrobius Saturnalium Libro. Vetustas quidam ait, nobis semper, si sapimus, adoranda est. Illa quippe secula sunt, quae hoc Imperium (Romanum scilicet) vel sanguine, vel sudore nobis pepererunt, quod non nisi virtutum faceret ubertas. Sed quod fatendum est, in illa virtutum abundantia vitiis quoque illa aetas non caruit. Divitiae autem, ut ait Titus, avaritiam induxerunt et luxum.*

CAP. L *De Michaële Scotto Astronomo .*

Michaële Scottus Astronomiae peritus hoc tempore agnoscitur, imperante juniore scilicet Friderico. Hic, ut fertur, quum comperisset se moriturum, lapillo certi ponderis parvi excogitavit novam capitis armaturam, quae vulgo *cerebrerium* sive *cerobotarium* appellatur, qua jugiter caput munitum habebat. Quadam autem die dum in Ecclesia hora sacrificii in ostensione videlicet sive elevatione Dominici Corpori caput ea munitione pro reverentia solita exuisset, lapillus fatalis in caput

eius decidit, atque illud sauciavit pusillum. Quo bilance pensato, et tanti ponderis invento, quanti timebat, certus mortis disposuit rebus suis, eoque vulnere post modicum fati legem implevit. Ejus igitur occasu, modo, quo dictum est, praecognito, verificatum in eo cernitur verbum Flavii Josephi disertissimi Historiographi, qui ait: *Fatum homines evitare non possunt, etiamsi praeviderint.* Michaële iste dictus est spiritu prophetico claruisse. Edidit enim versus, quibus quarundam Urbium Italiae ruinam, variosque praedixit eventus.

CAP. LI. *De obsidione Ferrariae et ejus deditone.*

Anno Domini MCCXL. Gregorius de Monte- Longo Legatus in Italia a Gregorio IX. Papa constitutus, ut Imperatoris et fautorum ejus obviaret conatibus, nec non et Dux Venetiarum, ac Bononienses, Mantuani, et exules Ferrarienses cum eorum Duce Azzone Marchione Estensi Ferrariam obsederunt. Anno enim praeterito Imperator Fridericus Paduam veniens, spretis eodem Azzone et Rizardo Comite Sancti Bonifacii, cum Ecellino de Romano, ac Salinguerra de Ferraria sanxerat foedus. Manserunt autem in obsidione a Calendis Februarii usque ad Calendas Junii. Venetis autem obsidendae Urbis alia suberat causa. Nam quum Veneti navi una longa discurrerent per ora Padi, quibus mare ingreditur, et prohiberent naves peregrinas cum mercibus Ferrariam commeare, Salinguerra praesidio equitum quingentorum ab Imperatore datorum, et fere universae plebis Civitatis ejusdem, eam tutabatur. Diu impugnationibus, maxime navalibus, et machinis actum est. Nullae erant in Civitate Balistae. Plures ex potentibus Civitatis animo clam a Salinguerra ad hostes desciverant. Persuasum fuit Salinguerrae, ut aut

trucidari sineret, aut vinculis arctari. Neutrum fieri voluit: erat enim vir quasi octogenarius, prudens in rebus. Erat quoque in ea Civitate vir ab eo secundus potentia Hugo de Rambertis factionis illius. Huic ab hostibus promissa sunt plurima. Quoniam si pax fieret, ipse utriusque factionis favore fultus praestaret ceteris. His fidem adhibens ait Salinguerrae, se prorsus pacis frui velle, ne fruges instantis anni perderet, et ut parvum praesidium, quod in oppidulo sui ruris locaverat, servaret incolume. Cui ait Salinguerra: *Ego siquidem pacem praeopto maturam; sed non eam, qua hostes nobis superiores, freti tot praesidiis inimicissimis nobis, hac Urbe eo animo potiantur, ut se victores putantes, audeant impune quaecumque ira, odium, et libido suaserit perpetranda. Ceterum si concives exules viribus nobis pares admitte rentur intus moenia, mihi non essent timori.* Tunc ille, qui a Salinguerra in primatu secundus erat, maxima clientela, illectus pollicitis multis ab iis, quorum intereat, ut voti compotes essent, montes aureos polliceri; *Volo, inquit, omnino hanc Civitatem pace gaudere.* Cui Salinguerra: *Si hanc pacem praeoptas, abnuere profeco nequeo: nam hostes potentissimi sunt extra moenia. Plurimi quoque civium intus cohabitantium hostibus animo favent. Tu qui hactenus propugnator fuisti, nunc deficis. Fiat igitur, sicut optas. Verum hoc scito, quod hujus pacis gladio mihi genitalia, tibi vero nares abscindis. Ego quidem genitalibus abscissis operimentum honeste praetendam. Tu vero faciei deformationem naso resecto velare non poteris.* Acto igitur de pace, Salinguerra venit in castra, data fide reditus. De pace non concordatur. Rediit ille in Civitatem. Tunc obsidentes inter se ajunt: *Imprudenter egimus; retinendus erat vir iste. Agatur denuo, et*

*quaecumque petit, promittantur. Pollicitis res nostrae non pereant. Conveniatur iterum, nec dimittatur, nisi nobis pateat Urbis ingressus.* Quum horum persuasor esset Gregorius de Monte-Longo Apostolicae Sedis Legatus, quae contra Deum, et bonos mores, ac jus gentium erant, Azzo Estensis Marchio scelus abhorrens, irritam fidem facere recusabat. Cui nihilominus Legatus in fraudis conceptum totus exaestuans, consulebat, ac persuadebat instanter, ut iuramenti fide, ac honesto calcato, quod utile sibi foret, amplecteretur, ut solum posset urbe potiri, Salinguerra dumtaxat excluso. Vocatus itaque iterato Salinguerra, fide ut prius data, ad dolosae pacis compositionem in castra. Accessit. Quae petiit, promittuntur. Firmantur promissa. Pactum fuit, ut Salinguerra cum suis in domo sua conservaretur conditionibus aequis, nec quidquam injuriae cuiquam fieret: sed utraque pars aequa pace conviverent. Secundum igitur pacta Legatus, Dux Venetorum, Potestas Bononiensium, Azzo Marchio cum omni comitatu castrorum se cum Salinguerra in Civitatem perducunt, et atrium ejus petunt directe, ut fidem servare viderentur, qua promiserant eum incolumem in domum suam traducere et servare. Tandem a cunctis in aula discumbitur. Vinum de more miscetur. Fit aliquandiu sermo festivus ac jucundus. Mox Paulus Traversaria Princeps in Ravenna in conventu surgit, orat, auditur. Salinguerram in multis accusat. Quo finem verbis dante, surgit Salinguerra; ab objectis se purgat; illata refellit. Tunc multi iterum iterumque pedibus strepere incoeperunt, ne posset audiri. Quod ut Salinguerra vidit, animo aeger et radibus, certus de eo, quod sibi futurum suspicatus fuerat, locum sessioni petit. Tunc omnes subsellia et aulam deserunt.

Secum Salinguerram ducunt ad flumen Padum. Veneti eum navi impositum traduxere Venetias, et carceri manciparunt, ubi terminum vitae dedit. Hugo pacis suasor in Civitate remansit. Sed quum post paucos dies consiliis secretis non admitteretur, animo tabuit. Ruri tandem relegatus, inde metu necis abscessit. Ceteri ejus factionis consortes consternati diffugiunt. Quidam noctibus impetuntur. Non solum autem Hugo ipse in exilio dies malos consumsit, verum omnis ejus prosapia usque in praesentem diem natali solo privatur. Haec autem contigerunt suasu Apostolicae Sedis Legati Gregorii de Monte-Longo. Eo Anno Fridericus Urbem Ravennam obtinuit, defuncto Paulo Traversaria superius memorato. Eo Anno apud Cremonam facta est tempestas maxima, ceciditque lapid grandinis, in quo erat Crux et imago Salvatoris expressa, desuper quo literis aureis scriptum *Jesus Nazareus Rex Judaeorum* ; et cecidit in Monasterio Sancti Gabrielis. Et de aqua in qua liquefacus est lapis, inunxerunt Monachi oculos cujusdam Fratris semicoeci, qui statim clare vidit.

CAP. LII. *De Leone Archiepiscopo Mediolanensi.*

Leo Archiepiscopus Mediolanensis hoc Anno sedere coepit, mansitque in Archiepiscopatu Annis XVI. mensibus IV. Hic fuit ex prosapia Valvasorum de Perego, natione Mediolanensis, et de Ordine Minorum ad Archiepiscopatum assumptus. Toto tempore animosus et optimus sermocinator, libertatis et nobilitatis custos; sepultus est in Ecclesia Sancti Salvaroris de Lignano.

CAP. LIII. *De destructione Hungariae.*

Anno Domini MCCXLII. gens Tartarorum, occupatis Orientalibus partibus, et crudeliter subactis, in duo

agmina se dividentes, Hungariam et Poloniam intraverunt, ubi campestri bello cum ipsis habito frater Regis Hungariae, Dux Colomanus in Pannonia, et in Polonia Nobilis Dux Seleckiae Henricus occiditur. Reliquum vero vulgus tam in viris, quam mulieribus, quos invenire potuerunt, in ore gladii exterminantes, sic Terras illas, maxime Hungariam, redegerunt in solitudinem, ut prae fame valida matres puerorum suorum carnibus vescerentur, et plerique pulvere cuiusdam montis pro farina uterentur.

CAP. LIV. De puero mirabili.

Anno Domini MCCXLVII. inter Lugdunum et Viennam super Rhodanum in villa, quae dicitur Baohm, natus est puer habens barbam, caput, capillos, pecten, et virilia ad modum hominis trigenarii, et vixit circiter duos annos. Anno sequenti fuit Panormi terribilis terraemotus.